

การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มี
ความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8

ชวลิต กันธิยะ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

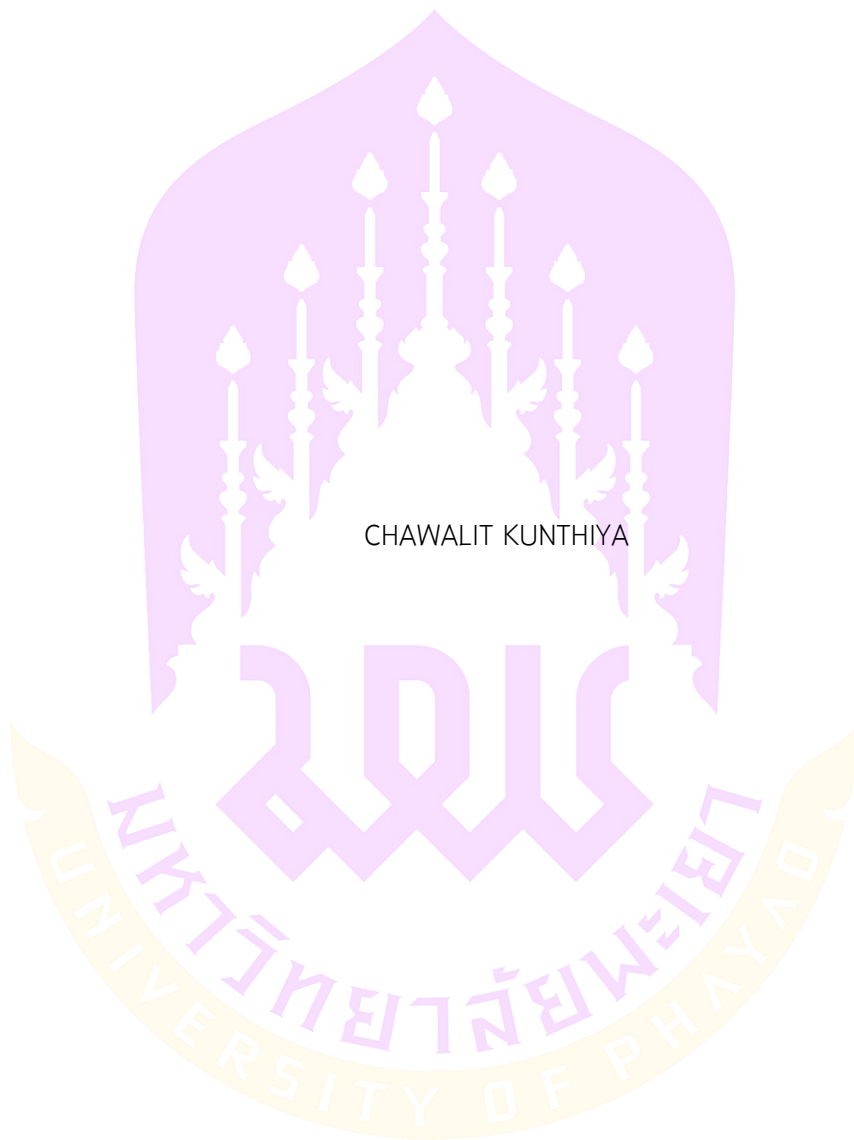
การศึกษาศาภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มี
ความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8

ชวลิต กันธิยะ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

A STUDY OF CONDITION THE USE OF THE CURRICULUM EARLY INTERVENTION
CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS OF SCHOOL ADMINISTRATOR THE NETWORK
PROMOTE EFFICIENCY OF SPECIAL EDUCATION CENTER GROUP 8

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration

May 2023

Copyright 2023 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การศึกษาศาภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มี
ความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8

ของ ชวลิต กันธิยะ

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(รองศาสตราจารย์ ดร. ฉลอง ชาติรูปะชีวิน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ดร. ณัฐวุฒิ สัพโส)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. น้ำฝน กันมา)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)

- เรื่อง:** การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8
- ผู้ศึกษาค้นคว้า:** ชวลิต กันธิยะ, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2565
- อาจารย์ที่ปรึกษา:** ดร. ณัฐวุฒิ สัพโส
- คำสำคัญ:** หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ, กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 2) เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครชีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แล้วนำมากำหนดสัดส่วนตามขนาดของประชากรในแต่ละศูนย์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์หาค่า (t-test), (F-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ เปรียบเทียบโดยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method) ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินพัฒนาการ รองลงมา ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ตามลำดับ และส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา พบว่า บุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นต่อใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษไม่แตกต่างกัน แต่จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า บุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นต่อใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Title: A STUDY OF CONDITION THE USE OF THE CURRICULUM EARLY INTERVENTION CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS OF SCHOOL ADMINISTRATOR THE NETWORK PROMOTE EFFICIENCY OF SPECIAL EDUCATION CENTER GROUP 8

Author: Chawalit Kunthiya, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2022

Advisor: Dr. Natthawut Sabphaso

Keywords: Curriculum Early Intervention Children With Special Need, Special Education Center, Special Education Bureau

ABSTRACT

A study of condition the use of the curriculum early intervention for children with special needs in school administrators have the objectives 1) to study of condition the use of the curriculum early intervention for children with special need of school administrators 2) to compare conditions in the use of the curriculum early intervention children with special needs of school administrators according to educational degree and work experience. The sample was the administrators and teachers of schools administrator in the network promote the efficiency of Special Education Center group 8 under Special Education Bureau 248 persons. The instruments used in this study were five-level rating scale the data were analyzed by descriptive statistics including percentage, frequency average, standard deviation, t-test (Independent Samples) and inferential statistics: One-Way ANOVA, analysis of variance. "Scheffe" method.

The results of the study found 1) condition the use of the curriculum early intervention for children with special the need of school administrators, overall is the highest levels. Considering in orders, the highest mean to the lowest one was as follows: developmental assessment , making an experience plan , Management of environment, media , and learning resources 2) The comparison of conditions of the use of the curriculum early intervention for children with special need of school administrators according to the educational degree was not different but the comparison of condition the use of the curriculum early intervention for children with special needs by school administrators according to work experiences differed statistically at the .05 level.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยได้รับความกรุณาเป็นอย่างดียิ่งจาก ดร.ณัฐวุฒิ ลัมไพ อาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มการศึกษาค้นคว้าจนเสร็จสมบูรณ์ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ซึ่งมีรายนามดังต่อไปนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา นายสุวิทย์ สุทาลา ผู้อำนวยการ ชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา และนางสาวปาริฉัตร ประังเขียว หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง ให้คำแนะนำแก้ไขตรวจสอบเครื่องมือและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การศึกษาในครั้งนี้มีความสมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ บุคลากรทางการศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามเพื่อการศึกษาครั้งนี้ อย่างครบถ้วน

ขอขอบพระคุณ ครอบครัว ผู้คอยให้กำลังใจและสนับสนุนในการทำงานในทุก ๆ ด้าน มาโดยตลอด ทำให้การศึกษานี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คุณค่าและประโยชน์จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเพื่อเป็นการตอบแทนพระคุณบิดา มารดา ญาติ พี่น้อง สมาชิกทุกคน ในครอบครัวและครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนประสิทธิประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนให้กำลังใจที่ดีแก่ผู้ศึกษา

ชวลิต กันธิยะ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
คำถามการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่จะได้รับการจากการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ.....	9
การจัดการศึกษาพิเศษ.....	17
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560.....	30
การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	64

กรอบแนวคิดการวิจัย.....	70
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	72
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	72
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	73
การเก็บรวบรวมข้อมูล	75
การวิเคราะห์ข้อมูล	76
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	80
ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	80
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
บทที่ 5 บทสรุป.....	98
สรุปผลการวิจัย.....	98
อภิปรายผลการวิจัย.....	100
ข้อเสนอแนะ.....	107
บรรณานุกรม	109
ภาคผนวก	113
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญ.....	114
ภาคผนวก ข คະແນວແບບວັດຕະນິດສອດຄ່ອງ (IOC).....	115
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	121
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	122
ประวัติผู้วิจัย.....	130

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	73
ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	81
ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษา พิเศษ เครือข่ายที่ 8 แยกเป็นรายด้าน.....	82
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษา พิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดทำหลักสูตร	83
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษา พิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดประสบการณ์	85
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษา พิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์	87
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษา พิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้.....	89
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์ การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการประเมินพัฒนาการ	90
ตาราง 9 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับ การใช้ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริม ประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามวุฒิการศึกษา	92

ตาราง 10 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับ การใช้ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริม ประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	93
ตาราง 11 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับ เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการจัดทำหลักสูตร โดยวิธีของ Scheffe' (n = 248)	94
ตาราง 12 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษา พิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการจัดประสบการณ์ โดย วิธีของ Scheffe' (n = 248)	95
ตาราง 13 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษา พิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการจัดทำแผนการจัด ประสบการณ์ โดยวิธีของ Scheffe' (n = 248)	96
ตาราง 14 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับ เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่ง เรียนรู้โดยวิธีการของ Scheffe' (n = 248)	96
ตาราง 15 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษา พิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการประเมินพัฒนาการ โดยวิธีของ Scheffe' (n = 248)	97

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 แนวทางการพัฒนาการศึกษาพิเศษ	24
ภาพ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	71

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, หน้า 65) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยที่จะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยที่สัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรทั้งหมด ขณะที่จำนวนประชากรวัยแรงงานได้เริ่มลดลงมาตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในภาวะที่ผลิตภาพแรงงานไทยก็ยิ่งต่ำ เนื่องจากปัญหาคุณภาพแรงงาน ความล่าช้าในการพัฒนาเทคโนโลยี และปัญหาการบริหารจัดการจึงเป็นข้อจำกัดในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและศักยภาพการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการสร้างรายได้และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วย การพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เริ่มตั้งแต่กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนาให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพควบคู่กับการพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดีมีสุขภาวะที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม มีทักษะความรู้และความสามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่รวดเร็วบนพื้นฐานของการมีสถาบันทางสังคมที่เข้มแข็ง ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันชุมชน และภาคเอกชนที่ร่วมกันพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพสูง อีกทั้งยังเป็นทุนทางสังคมสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ได้กล่าวว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่งเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (6 เมษายน 2560, หน้า 14) ด้านยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 กล่าวถึงด้านการสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยกำหนดเป้าหมายการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ 2 ประการ คือ 1) คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 2) สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดชีวิต ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

2 ประเด็น คือ 1) ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21
 2) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กำหนดวิสัยทัศน์ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, สืบออนไลน์)
 ควรจัดการศึกษาเด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะ “เด็กปฐมวัย” ได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ การพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้ารวดเร็วและดีมาน้อยเพียงได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญหลายประการ ปัจจัยทางด้าน “ทรัพยากรมนุษย์” เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ การที่จะพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิ โดยเฉพาะในช่วง “ปฐมวัย” ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

“ศูนย์การศึกษาพิเศษ” เป็นสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษานอกระบบหรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต และจัดการศึกษาอบรมแก่ ผู้ดูแลคนพิการ ครู บุคลากร และชุมชน รวมทั้งการจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใด ตลอดจนปฏิบัติอื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551) ด้วยกระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2560 ให้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัดนำหลักสูตรไปใช้โดยปรับปรุงให้เหมาะสมกับเด็กและสภาพท้องถิ่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษา ทบทวนแนวทางและการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษเพื่อให้ทันกระแสความต้องการ ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางสังคม ของผู้เรียนที่แตกต่างกันที่สอดคล้องตามประเภทความพิการของผู้เรียน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2562)

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายพัฒนาการศึกษาปฐมวัยอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัยแก่สถานศึกษาทุกแห่งที่ต้องพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิด-6 ปี ให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย

อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้และสร้างรากฐานชีวิตให้พัฒนาเด็กปฐมวัยไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจึงได้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 สำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษใช้จัดการศึกษา โดยยังคงให้ความสำคัญ กับกระบวนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งเหมาะสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษนำไปใช้เป็นกรอบและแนวทาง ในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับขั้นเตรียมความพร้อมศูนย์การศึกษาพิเศษต่อไป (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2562)

จากการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษาประจำจังหวัด และโรงเรียนการศึกษาพิเศษในรอบศตวรรษที่ผ่านมา มีข้อจำกัดหลายประการ ในการจัดบริการให้การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มอย่างมาก ทั้งด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และการบริหารจัดการ โดยเฉพาะเรื่องความชัดเจนเรื่องภาระงาน และบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่งผลให้การดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ ตอบสนองวัตถุประสงค์ของกระทรวงศึกษาธิการได้อย่างมีข้อจำกัด ทว่ายังคงมีทิศทาง และกรอบการพัฒนา เพราะรัฐบาลได้กำหนดพระราชบัญญัติการจัดการศึกษา สำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่อื่น ของศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2553 ส่งผลให้การจัดการศึกษาพิเศษมีสิ่งที่ต้องตอบสนอง เจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าวให้ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 10) สอดคล้องกับ บุญลิตา วงศรี (2560, หน้า 3) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอยู่บ่อยครั้ง ทำให้การดำเนินการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการ ไม่เป็นระบบและไม่มี แนวทางที่ชัดเจน ส่งผลให้ประสิทธิผลการในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ของศูนย์การศึกษาพิเศษมีความแตกต่างกัน

จากที่มาและปัญหาของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตามนโยบายของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งนำผลที่ได้จากการศึกษาจะทำให้กลุ่มเครือข่ายส่งเสริม ประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 มีข้อมูลเพื่อนำไปใช้แนวทางในการส่งเสริม

สนับสนุน ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

คำถามการวิจัย

1. สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 อยู่ในระดับใด
2. สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 เมื่อเปรียบเทียบตามวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาที่สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ประกอบด้วยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน รวมทั้งหมด 645 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี และมอร์แกน (Kercie and Morgan, 1970 อ้างอิงใน ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ, 2557, หน้า 64) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แล้วนำมากำหนดสัดส่วนตามขนาดของประชากรในแต่ละศูนย์ฯ และทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 โดยศึกษาจากคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2562)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา คือ

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 วุฒิทางการศึกษา

- 1) ระดับปริญญาตรี
- 2) สูงกว่า ระดับปริญญาตรี

3.1.2 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

- 1) น้อยกว่า 5 ปี
- 2) 5-10 ปี
- 3) 10 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม คือ สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2562) ได้แก่

3.2.1 ด้านการจัดทำหลักสูตร

3.2.2 ด้านการจัดประสบการณ์

3.2.3 ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

3.2.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้

3.2.5 ด้านการประเมินพัฒนาการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

หมายถึง แบบแผนหรือโครงการในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 8

2. สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

หมายถึง การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัด ประสพการณ์ ด้านการจัดทำแผนการจัดประสพการณ์ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินพัฒนาการ ดังนี้

2.1 ด้านการจัดทำหลักสูตร หมายถึง สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำหลักสูตร ทำความเข้าใจและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา มีการวิเคราะห์หลักสูตรตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ดำเนินการจัดทำหลักสูตรตามกระบวนการ และทำความเข้าใจและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร สถานศึกษา ซึ่งนำไปใช้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิผลตามแนวทางของหลักสูตรการศึกษา

2.2 ด้านการจัดประสพการณ์ หมายถึง เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะ การบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำ จากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย โดยคำนึงถึง ความแตกต่างของแต่ละบุคคล ให้เกิดความรู้ ทักษะ รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยไม่จัดเป็นรายวิชา และจัดสภาพแวดล้อม ทั้งในและภายนอกห้องเรียนให้เหมาะสมกับเด็ก โดยจัดกิจกรรมตามความต้องการจำเป็นพิเศษ ของเด็ก เพื่อให้เด็กจะได้ประสพการณ์ตรงและได้ลงมือกระทำ

2.3 ด้านการจัดทำแผนการจัดประสพการณ์ หมายถึง การคิดวางแผนล่วงหน้า ที่จะจัดกิจกรรมให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสมตามวัย ศึกษาหลักสูตร มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ตามช่วงอายุของเด็ก เพื่อนำมาจัดทำแผนการจัดประสพการณ์ อย่างหลากหลาย ครอบคลุมสภาพที่พึงประสงค์ตามช่วงอายุจริงหรืออายุพัฒนาการ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลตามความสามารถ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิการ โดยใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ

ความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล รวมทั้งการใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในห้องเรียน ภายนอกห้องเรียน ประกอบการจัดการเรียนรู้ ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ได้ โดยศูนย์การศึกษาพิเศษควรจัดให้ได้อย่างเพียงพอ และผู้สอนสามารถ จัดทำขึ้นเอง หรือพิจารณาเลือกใช้จากคู่มือรายการสื่อมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

2.5 ด้านการประเมินพัฒนาการ หมายถึง การประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็ก โดยใช้แบบประเมินที่หลากหลายโดยนักสหวิชาชีพ รวมทั้งผู้ปกครองเป็นผู้ให้ข้อมูลและร่วมประเมิน โดยใช้กรอบมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ตามความต้องการจำเป็นพิเศษ ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อนำมาใช้ ในการวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล ระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และเมื่อสิ้นสุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3. บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรักษาการ ในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด กลุ่มเครือข่าย ส่งประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8

4. กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 หมายถึง ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด ของกลุ่มเครือข่ายส่งประสิทธิภาพศูนย์ การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 8 จังหวัด ภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ และจังหวัดน่าน

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ได้ข้อมูลสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อประกอบการพิจารณาการวางแผนการดำเนินงานในการพัฒนาการจัดการศึกษาผู้เรียน ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด

2. ผลการวิจัยนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการใช้หลักสูตรการศึกษา ปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าและศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ
 - 1.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
 - 1.2 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551
2. การจัดการศึกษาพิเศษ
 - 2.1 ความหมายของการจัดการศึกษาพิเศษ
 - 2.2 ประเภทของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
 - 2.3 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาพิเศษ
 - 2.4 หลักการจัดการศึกษาพิเศษ
 - 2.5 บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ
3. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
 - 3.1 แนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
 - 3.2 สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
4. การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562
 - 4.1 ด้านการจัดทำหลักสูตร
 - 4.2 ด้านการจัดประสบการณ์
 - 4.3 ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์
 - 4.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้
 - 4.5 ด้านการประเมินพัฒนาการ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดการวิจัย

กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดนโยบายและการดำเนินงานด้านการศึกษาพิเศษของประเทศไทยที่สอดคล้องกัน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

มาตรา 10 การจัดการต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และได้กำหนดนโยบายจากมาตรา 10 ดังนี้ 1) ให้คนพิการทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี 2) ให้จัดการศึกษาให้เป็นพิเศษ 3) ให้จัดบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการและครอบครัว และ 4) ให้ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

มาตรา 15 การจัดการศึกษา มี 3 รูปแบบ คือ 1) การศึกษาในระบบ 2) การศึกษานอกระบบ และ 3) การศึกษาตามอัธยาศัย และได้กำหนดนโยบายจากมาตรา 15 ดังนี้ 1) ให้จัดการศึกษาแก่คนพิการอย่างหลากหลาย รูปแบบ 2) ให้ดำเนินโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนเรียนรวมมาตรฐาน รวม 390 โรงเรียน โดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในการบริหารจัดการและโครงการห้องเรียนคู่ขนานบุคคลออทิสติก รวมทั้งขยายการให้บริการโรงเรียนเรียนรวม ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี

มาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 4) การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสาน

สาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนและสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา และ 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการค้นคว้าสำหรับบุคคลตามมาตร 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมกับวัย และศักยภาพ และจากนโยบายมาตรา 24 และมาตรา 28 ได้กำหนด ดังนี้ 1) ให้มีหลักสูตรเฉพาะสำหรับคนพิการระดับมาก 2) ให้เพิ่มเนื้อหาสาระทั่วไปให้สอดคล้องกับคนพิการแต่ละประเภท 3) ให้ปรับเนื้อหาสาระทั่วไปให้สอดคล้องกับคนพิการแต่ละประเภท 4) ให้ใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในการบริหารจัดการเรียนรวม ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 คือ S-Students (นักเรียน) ด้านที่ 2 คือ E-Environment (สภาพแวดล้อม) ด้านที่ 3 คือ A-Activities (กิจกรรมการเรียนการสอน) และด้านที่ 4 คือ T-Tools (เครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก)

มาตรา 37 การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงทั้งปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา ในกรณีที่เขตพื้นที่การศึกษาใดไม่อาจบริหารและจัดการได้ตามวรรคหนึ่ง กระทรวงอาจจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานดังต่อไปนี้ เพื่อส่งเสริมการบริหารและการจัดการของเขตพื้นที่การศึกษาก็ได้ ในส่วนของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ เป็นต้น จากนโยบายมาตราที่ 37 (1) ได้กำหนดให้ 1) ให้โรงเรียนและศูนย์การศึกษาพิเศษสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (สศศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) 2) เมื่อเขตพื้นที่การศึกษาใดมีความพร้อม ให้สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษให้การสนับสนุนให้เขตพื้นที่การศึกษานั้นจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลพิการ

มาตรา 52 ให้กระทรวงฯ ส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิตการพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานงานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และพัฒนาบุคลากรประจำอย่างต่อเนื่อง จากนโยบายมาตรา 52 ได้กำหนดดังนี้

1. ให้สถาบันราชภัฏยกเลิกการผลิตครูการศึกษาพิเศษระดับปริญญาตรีและให้ผลิตในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตและปริญญาโททางการศึกษาพิเศษแทน

2. สนับสนุนให้สถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัยต่างผลิตครูและผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ เพื่อพร้อมให้บริการแก่คนพิการ

3. ให้ใช้เงินกองทุนการศึกษาเพื่อคนพิการสนับสนุนการพัฒนาครูและผู้บริหาร มาตรา 60 ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุด ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา ดังนี้

การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษ ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ แก่กลุ่มตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาส ทางการศึกษาและความเป็นธรรม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ในกฎกระทรวงและจากนโยบาย จากมาตรา 60 (3) ได้กำหนดให้

1. ให้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. 2545 (19 สิงหาคม 2545) โดย 3 วิธี คือ 1) ขอยืมตามรายการในบัญชี ก 2) ขอยืมเงินเพื่อจัดซื้อตามรายการ ในบัญชี ก และ 3) ขอรับตามรายการในบัญชี ข และ ค

2. ให้สถานศึกษาจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้กับคนพิการที่ได้รับ บริการทางการศึกษาพิเศษ รวมทั้งนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

3. ให้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษา สำหรับคนพิการ พ.ศ. 2545 โดย 1) ให้จัดสรรงบประมาณในแต่ละปี เป็นเงินอุดหนุนสำหรับ คนพิการตามกฎหมาย 2) ให้จัดสรรงบประมาณในอัตราที่มากกว่าแต่ไม่เกิน 5 เท่าของเงิน อุดหนุน ด้านสื่อและวัสดุการศึกษาที่จัดสรรให้แก่แก่นักเรียนทั่วไปต่อคน 3) ให้จัดตั้งกอง ทุนการศึกษาสำหรับคนพิการโยใช้เงินของสำนักงานสลากกินแบ่ง จำนวน 200 ล้านบาท สนับสนุนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และ 4) จัดหลักสูตรอบรมผู้ที่ จะให้บริการแก่คนพิการตามรหัสในรายการบัญชี ค ของกฎกระทรวงโดยใช้เงินสนับสนุนจากกองทุนการศึกษาเพื่อคนพิการ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดนโยบายและการดำเนินงานด้านการศึกษาพิเศษ ของประเทศไทย ให้มีสิทธิและโอกาสเสมอภาคกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี โดยที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษา

สำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่อง ผู้พิการ ทูพพลภาพ หรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มีสาระโดยสรุปในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรทราบและถือปฏิบัติ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 10)

1. พระราชบัญญัตินี้ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2551 เป็นต้นไป (ม.2)
2. คำนิยาม (ม.3)

“คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษา ที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด

“ผู้ดูแลคนพิการ” หมายความว่า บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุตร สามี ภรรยา ญาติ พี่น้อง หรือบุคคลที่รับดูแลอุปการะคนพิการ

“แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล” หมายความว่า แผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนด เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เฉพาะบุคคล

“เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก” หมายความว่า เครื่องมือ อุปกรณ์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์หรือบริการที่ใช้สำหรับคนพิการโดยเฉพาะ หรือที่มีการดัดแปลงหรือปรับใช้ให้ตรงกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละบุคคล เพื่อเพิ่ม รักษา คงไว้ หรือพัฒนาความสามารถและศักยภาพที่จะเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร การสื่อสาร รวมถึงกิจกรรมอื่นใดในชีวิตประจำวันเพื่อการดำรงชีวิตอิสระ

“ครูการศึกษาพิเศษ” หมายความว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษสูงกว่าระดับปริญญาตรีขึ้นไป และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

“การเรียนรู้ร่วม” หมายความว่า การจัดให้คนพิการได้เข้าศึกษาในระบบการศึกษาทั่วไปทุกระดับและหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการจัดการศึกษา ให้สามารถรองรับการเรียนรู้ การสอนสำหรับคนทุกกลุ่มรวมทั้งคนพิการ

“สถานศึกษาเฉพาะความพิการ” หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน ที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ ทั้งในลักษณะอยู่ประจำ ไป-กลับ และรับบริการ ที่บ้าน

“ศูนย์การศึกษาพิเศษ” หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษา นอกกระบบ หรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต และจัดการศึกษาอบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการ ครู บุคลากรและชุมชน รวมทั้งการจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใด ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง

“ศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการ” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษา นอกกระบบ หรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการโดยเฉพาะ โดยหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน

3. สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา

3.1 คนพิการมีสิทธิ (ม.5)

3.1.1 ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

3.1.2 เลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น

3.1.3 ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล

3.2 ครูการศึกษาพิเศษทุกสังกัดมีสิทธิ (ม.6)

3.2.1 ได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษตามที่กฎหมายกำหนด

3.2.2 ครูการศึกษาพิเศษ, ครูได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพองค์ความรู้ การศึกษาต่อเนื่องและทักษะในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

3.3 สถานศึกษาของรัฐและเอกชนที่จัดการเรียนร่วม (ม.7)

3.3.1 ให้สถานศึกษาเอกชนการกุศลที่จัดการการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยเฉพาะ และศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการ ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานได้รับเงินอุดหนุน และความช่วยเหลือเป็นพิเศษจากรัฐ

3.4 ให้สถานศึกษาในทุกสังกัด (ม 8)

3.4.1 จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

3.4.2 ต้องมีการปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อย ปีละหนึ่งครั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศกระทรวง

3.4.3 จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการเรียนร่วม เฉพาะความพิการ

3.4.4 จัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน บริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่คนพิการสามารถ เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

3.4.5 สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาทุกสังกัด มีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษา ในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

3.4.6 สถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษา ให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย

3.4.7 สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องสนับสนุนผู้ดูแลคนพิการ และประสานความร่วมมือจากชุมชนหรือองค์กรวิชาชีพ เพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาทุกระดับ หรือบริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ

4. การส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

4.1 ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ จำนวน 43 คน (ม.11) ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง และผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นคนพิการ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสิบคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อธิบดีกรมสุขภาพจิต อธิบดีกรมการแพทย์ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและเลขาธิการสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสิบสามคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงในด้านการบริหาร

การศึกษา ด้านการศึกษาสำหรับคนพิการ ด้านกฎหมาย ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งนี้ อย่างน้อยเจ็ดคนต้องมาจากองค์การคนพิการแต่ละประเภท ให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเป็นเลขานุการให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (ม 12)

4.1.1 เสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ แผนการจัดสรรทรัพยากรและแนวทางการพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทุกระบบและทุกระดับต่อคณะรัฐมนตรี

4.1.2 เสนอความเห็นและให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรี

4.1.3 พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของหน่วยงานในทุกสังกัด

4.1.4 วางระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

4.1.5 ส่งเสริมสนับสนุนและช่วยเหลือกิจกรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการการศึกษาสำหรับคนพิการ

4.1.6 ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างบูรณาการ

4.1.7 วางระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

4.1.8 วางระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงิน เพื่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

4.1.9 วางระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำรายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุน

4.1.10 วางระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินกองทุน การตัดหนี้เป็นสูญโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

4.1.11 วางระเบียบเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐาน ให้การรับรอง หรือเพิกถอนการรับรองแก่สถานศึกษาของรัฐและเอกชนที่จัดการเรียนรวม สถานศึกษาเอกชนการกุศลที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ และศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ

4.1.12 ปฏิบัติงานอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

4.2 มาตรา 18 ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สนับสนุน กำกับ ดูแลสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ม.18) และสนับสนุนทรัพยากรองค์ความรู้ และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ม.19)

4.3 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษา โดยเฉพาะ การจัดการเรียนร่วม การนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพตามที่กฎหมายกำหนด (ม.19)

5. กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ มีการจัดตั้ง

กองทุนขึ้น เรียกว่า “กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ” ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้จ่ายในการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง (ม.21) คณะกรรมการบริหาร กองทุน มี 22 คน โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเป็นกรรมการและเลขานุการ (ม.22)

6. บทเฉพาะกาล

6.1 ให้ครูหรือบุคลากรทางการศึกษาที่ผ่านการอบรมวุฒิปัตรีครู การศึกษาพิเศษ ตามหลักสูตรที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอนุมัติก่อนการ ประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ เป็นครูการศึกษาพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้ ภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้ที่ผ่านการอบรมวุฒิปัตรีครูการศึกษาพิเศษ ตามหลักสูตรที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอนุมัติมีสิทธิได้รับ แต่งตั้งเป็นครูการศึกษาพิเศษ ตามพระราชบัญญัตินี้ (ม.29)

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติการจัดการศึกษา สำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ได้ให้คำนิยามของ คนพิการ ผู้ดูแลคนพิการ แผนการจัดการ ศึกษาเฉพาะบุคคล และภาคทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสิทธิหน้าที่ การส่งเสริมการจัด การศึกษาสำหรับคนพิการ สถานศึกษา เทคโนโลยีอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ และกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

การจัดการศึกษาพิเศษ

ความหมายของการจัดการศึกษาพิเศษ

การจัดการศึกษาพิเศษนั้น มีความหมายที่แตกต่างไปจากการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปกติ ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

การจัดการศึกษาพิเศษ คือ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ซึ่งหมายถึง เด็กที่มีความต้องการทางด้านการศึกษา และความช่วยเหลือแตกต่างไปจากเด็กปกติ เนื่องจากสาเหตุความบกพร่องของร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และรวมถึงเด็กที่มีสติปัญญาสูงกว่าปกติ คือ เด็กปัญญาเลิศ ซึ่งเด็กเหล่านี้ไม่อาจได้รับประโยชน์เต็มที่จากการศึกษาที่จัดให้เด็กปกติได้ เด็กพิเศษเป็นเด็กที่มีสิทธิที่จะได้รับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกันกับเด็กปกติ ดังนั้น การจัดการศึกษาพิเศษจึงต้องจัดให้เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของเด็กเหล่านี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 10)

การศึกษาพิเศษ หมายถึง การศึกษาที่จัดสำหรับเด็กพิเศษ คือ เด็กปัญญาอ่อน เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กพิการซ้อน และเด็กปัญญาเลิศ ซึ่งเด็กเหล่านี้ไม่อาจได้รับประโยชน์เต็มที่จากการศึกษาที่จัดให้กับเด็กปกติ ดังนั้น การศึกษาพิเศษจึงแตกต่างไปจากการศึกษาสำหรับเด็กปกติ ในด้านวิธีการสอน ขบวนการเนื้อหาวิชา หลักสูตร เครื่องมือ และอุปกรณ์การสอนที่จำเป็น การศึกษาพิเศษควรจัดให้สนองความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล เด็กพิเศษมีความแตกต่างกันมาก ดังนั้น การจัดการศึกษาพิเศษ จึงควรสนองความต้องการและความสามารถ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การศึกษาพิเศษ คือ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ส่งเสริมศักยภาพ พัฒนาบุคลิกภาพ และชดเชยความบกพร่อง ให้แก่บุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือบุคคล ซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือด้อยโอกาสด้วยรูปแบบที่หลากหลายเป็นพิเศษ

ประเภทของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 (2534, หน้า 14) กระทรวงสาธารณสุข ได้ออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2537) ได้แบ่งประเภทความพิการออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. คนพิการทางการเห็น
2. คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย
3. คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว
4. คนพิการทางจิตหรือพฤติกรรม
5. คนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้

คณะกรรมการคัดเลือกและจำแนกความพิการเพื่อการศึกษา ได้กำหนดบุคคลที่มีความบกพร่องที่ต้องการศึกษาพิเศษไว้ 9 ประเภท (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 27-30) ดังนี้

1. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็น ตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท อาจแบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1.1 เด็กตาบอด หมายถึง เด็กที่สูญเสียการเห็นมากจนต้องสอนให้อ่านอักษรเบรลล์ หรือใช้วิธีการฟังเทปหรือแผ่นเสียง หากตรวจวัดความชัดของสายตาส่งดี เมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับ 6 ส่วน 60 (6/60) หรือ 20 ส่วน 200 (20/200) ลงมาจนถึงบอดสนิท (หมายถึง คนตาบอดสามารถมองเห็นวัตถุได้ในระยะห่างน้อยกว่า 60 เมตร หรือ 200 ฟุต) หรือ มีลานสายตาแคบกว่า 20 องศา (หมายถึง สามารถมองเห็นได้กว้างน้อยกว่า 20 องศา)

1.2 เด็กเห็นเลือนราง หมายถึง เด็กที่สูญเสียการเห็นแต่ยังสามารถอ่านอักษรตัวพิมพ์ที่ขยายใหญ่ได้ หรือต้องใช้แว่นขยายอ่าน หากตรวจวัดความชัดของสายตาส่งดี เมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับระหว่าง 6 ส่วน 18 (6/18) หรือ 20 ส่วน 70 (20/70) ถึง 6 ส่วน 60 (6/60) หรือ 20 ส่วน 200 (20/200) หรือ มีลานสายตา แคบกว่า 30 องศา ทางกายภาพ คนที่บกพร่องทางการมองเห็นหรือที่เรียกว่า “คนตาบอด” หมายถึงผู้ที่มองไม่เห็น หรือ พอเห็นแสง เห็นเลือนราง และมีความบกพร่องทางสายตาทั้งสองข้าง โดยมีความสามารถในการเห็นได้ไม่ถึง 1/10 ของคนสายตาปกติ (10% ในการมองเห็นเมื่อเทียบกับคนสายตาปกติ) หลังจากที่ได้รับการรักษาและแก้ไขทางการแพทย์แล้ว หรือมีลานสายตา (ระยะกว้างของการมองเห็น) กว้างไม่เกิน 30 องศา

2. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยิน ตั้งแต่ระดับรุนแรงจนถึงระดับน้อย อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 คนหูหนวก หมายถึง คนที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถรับข้อมูลผ่านทาง การได้ยิน ไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟังก็ตาม โดยทั่วไปหากตรวจการได้ยิน จะสูญเสียการได้ยินประมาณ 90 เดซิเบลขึ้นไป

2.2 คนหูตึง หมายถึง คนที่มีการได้ยินเหลืออยู่เพียงที่จะรับข้อมูลผ่านทางการได้ยิน โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง และหากตรวจการได้ยินจะพบว่า มีการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า 90 เดซิเบล ลงมาถึง 26 เดซิเบล คือ เมื่อเปรียบเทียบระดับเริ่มได้ยินเสียงของคนปกติ เมื่อเสียงดังไม่เกิน 25 เดซิเบล คนหูตึงจะเริ่มได้ยินเสียงที่ดังมากกว่า 26 เดซิเบล ขึ้นไปจนถึง 90 เดซิเบล อาจเป็นกลุ่มย่อย ดังนี้

ระดับที่ 1 หูตึงเล็กน้อย (26–40 เดซิเบล)

ระดับที่ 2 หูตึงปานกลาง (41–55 เดซิเบล)

ระดับที่ 3 หูตึงมาก (56–70 เดซิเบล)

ระดับที่ 4 หูตึงรุนแรง (71–90 เดซิเบล)

3. บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง บุคคลที่มีพัฒนาการช้ากว่า คนปกติทั่วไปเมื่อวัดสติปัญญา โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานแล้ว มีสติปัญญาต่ำกว่า บุคคลปกติ และความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่ำกว่าเกณฑ์ปกติอย่างน้อย 2 ทักษะ หรือมากกว่า เช่น ทักษะการสื่อความหมาย ทักษะทางสังคม ทักษะการใช้สาธารณสมบัติ การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตในบ้าน การควบคุมตนเอง สุขอนามัย และความปลอดภัย การเรียนวิชาการเพื่อชีวิตประจำวัน การใช้เวลาว่างและการทำงาน ซึ่งลักษณะความบกพร่องทางสติปัญญา จะแสดงอาการก่อนอายุ 18 ปี อาจแบ่งความบกพร่องของสติปัญญา เป็น 4 ระดับ ดังนี้

3.1 บกพร่องระดับเล็กน้อย ระดับเชาว์ปัญญา (IQ) ประมาณ 50–70

3.2 บกพร่องระดับปานกลาง ระดับเชาว์ปัญญา (IQ) ประมาณ 35–55

3.3 บกพร่องระดับรุนแรง ระดับเชาว์ปัญญา (IQ) ประมาณ 20–40

3.4 บกพร่องระดับรุนแรงมาก ระดับเชาว์ปัญญา (IQ) ประมาณ 20–25

4. บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ หมายถึง บุคคลที่มีอวัยวะ ไม่สมบูรณ์ อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งหรือหลายส่วนขาดหายไป กระดูกและกล้ามเนื้อพิการ เจ็บป่วยเรื้อรังรุนแรง มีความพิการระบบประสาท มีความลำบากในการเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาในสภาพปกติ ทั้งนี้ไม่รวมบุคคลที่มีความบกพร่องทางประสาทสัมผัส ได้แก่ ตาบอด หูหนวก อาจแบ่งได้เป็นประเภท ดังนี้

4.1 โรคของระบบประสาท เช่น ซีรีบรัล พัลซี (Cerebral Palsy) หรือโรคอัมพาต เนื่องมาจากสมองพิการ โรคลมชัก มัลติเพิล สเคลอโรซิส (Multiple Sclerosis)

4.2 โรคทางระบบกล้ามเนื้อและกระดูก เช่น ข้ออักเสบ เท้าปุก โรคกระดูกอ่อน โรคอัมพาต กล้ามเนื้อลีบหรือกล้ามเนื้อลีบ ดิสโทรฟี (Muscular Dystrophy) กระดูกสันหลังคด

4.3 การไม่สมประกอบมาแต่กำเนิด เช่น โรคศีรษะโต สไปนา ไบฟิดา (Spina Bifida) แขนขาด้วนแต่กำเนิด เตี้ยแคระ

4.4 สภาพความพิการและความบกพร่องทางสุขภาพอื่น ๆ ได้แก่

4.4.1 สภาพความพิการ อันเนื่องมาจากอุบัติเหตุและโรคติดต่อ เช่น ไฟไหม้ แขนขาด โรคโปลิโอ โรคเยื่อสมองอักเสบจากเชื้อไวรัส และอันตรายจากการคลอด

4.4.2 ความบกพร่องทางสุขภาพ เช่น หอบ หืด โรคหัวใจ วัณโรคปอด ปอดอักเสบ

5. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างในการกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาที่เกี่ยวกับความเข้าใจ หรือการใช้ภาษา อาจเป็นภาษาพูด หรือภาษาเขียน ซึ่งจะมีผลทำให้มีปัญหาในการฟัง การพูด การคิด การอ่าน การเขียน การสะกด หรือการคิดคำนวณ รวมทั้งสภาพความบกพร่องในการรับรู้ สมองได้รับบาดเจ็บ การปฏิบัติงานของสมองสูญเสียไป ซึ่งทำให้มีปัญหาในการอ่าน และปัญหาในการเข้าใจภาษา ทั้งนี้ไม่รวมบุคคลที่มีปัญหาทางการเรียน เนื่องจากสภาพความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว ปัญญาอ่อน ปัญหาทางอารมณ์ หรือด้อยโอกาสเนื่องจากสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมหรือเศรษฐกิจ

6. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องในเรื่องของการออกเสียงพูด เช่น เสียงผิดปกติ อัตราความเร็วและจังหวะการพูดผิดปกติ หรือบุคคลที่มีความบกพร่องในเรื่องความเข้าใจหรือการใช้ภาษาพูด ภาษาเขียน หรือระบบสัญลักษณ์อื่นที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งอาจเกี่ยวกับรูปแบบของภาษา เนื้อหาของภาษา และหน้าที่ของภาษา

7. บุคคลที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ หมายถึง บุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติเป็นอย่างมาก และปัญหาทางพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ไม่เป็นที่ยอมรับทางสังคมหรือวัฒนธรรม

8. บุคคลออทิสติก หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการด้านสังคม ภาษาและการสื่อความหมาย พฤติกรรม อารมณ์และจินตนาการ ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจากการทำงานในหน้าที่บางส่วนของสมองที่ผิดปกติไป และความผิดปกตินี้พบได้ก่อนวัย 30 เดือน ลักษณะของบุคคลออทิสติก สรุปได้ดังนี้

8.1 มีความบกพร่องทางปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น การมองไม่สบตากับบุคคลอื่น ไม่มีการแสดงออกทางสีหน้า กิริยาหรือท่าทาง เล่นกับเพื่อนไม่เป็น ไม่สนใจที่จะทำงานร่วมกับใคร ไม่เข้าใจพฤติกรรมของคนอื่น

8.2 มีความบกพร่องด้านการสื่อสาร ทั้งด้านการใช้ภาษาพูด ความเข้าใจภาษา การแสดงกิริยาสื่อความหมายซึ่งมีความบกพร่องหลายระดับ ตั้งแต่ไม่สามารถพูดจา สื่อความหมายได้เลย หรือบางคนพูดได้แต่ไม่สามารถสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่นได้อย่างเข้าใจ บางคนพูดแบบเสียงสะท้อนหรือพูดเลียนแบบทวนคำพูด บางคนจะพูดซ้ำแต่ในเรื่องที่ตนเอง สนใจ มีการใช้สรรพนามสลับที่ระดับเสียงพูด อาจมีความผิดปกติบางคนพูดโทนเสียงเดียว บางคนพูดเพื่อจ้อเรื้อยเปื่อย

8.3 มีความบกพร่องด้านพฤติกรรมและอารมณ์ บางคนมีพฤติกรรมซ้ำ ๆ ผิดปกติ เช่น เล่นมือ โบกมือไปมา หรือหมุนตัวไปรอบ ๆ เดินเขย่งปลายเท้า ท่าทางเดินงุ่มง่าม ยึดติดไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง การแสดงออกทางอารมณ์ ไม่เหมาะสมกับวัย บางคนร้องไห้ หรือหัวเราะโดยไม่มีเหตุผล บางคนมีอารมณ์ก้าวร้าวรุนแรงเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม

8.4 มีความบกพร่องด้านการรับรู้ทางประสาทสัมผัส การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ การรับรู้ทางการเห็น การตอบสนองต่อการฟัง การสัมผัส การรับกลิ่นและรส มีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล บางคนชอบมองแสง บางคนตอบสนองต่อเสียงผิดปกติ รับเสียงบางอย่างไม่ได้ ด้านการสัมผัสกลิ่นและรส บางคนตอบสนองช้าหรือไวหรือแปลกกว่า ปกติ เช่น ดมของเล่น

8.5 มีความบกพร่องด้านการใช้อวัยวะต่าง ๆ อย่างประสานสัมพันธ์ การใช้ ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย รวมถึงการประสานสัมพันธ์ของกลไกกล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็ก มีความบกพร่อง บางคนเคลื่อนไหวงุ่มง่ามผิดปกติ ไม่คล่องแคล่ว ท่าทางเดินหรือวิ่งแปลก ๆ การใช้กล้ามเนื้อเล็กในการหยิบจับไม่ประสานกัน

8.6 มีความบกพร่องด้านการจินตนาการ ไม่สามารถแยกเรื่องจริงเรื่องสมมติ หรือประยุกต์ วิธีการจากเหตุการณ์หนึ่งไปยังเหตุการณ์หนึ่งได้ เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ยาก เล่นสมมติไม่เป็น จัดระบบความคิด ลำดับความสำคัญก่อนหลัง คิดจินตนาการจากภาษาได้ยาก ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียน

8.7 มีความบกพร่องด้านสมาธิ มีความสนใจที่สั้น วอกแวกง่าย

9. บุคคลพิการซ้อน หมายถึง คนที่มีสภาพความบกพร่องหรือความพิการ มากกว่าหนึ่งประเภทในบุคคลเดียวกัน เช่น ปัญญาอ่อนที่สูญเสียการได้ยิน เป็นต้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ คือ เด็กที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการได้ยิน การได้ยิน การเคลื่อนไหวการสื่อสาร จิตใจอารมณ์ พฤติกรรม สถิติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่น ๆ ประกอบกับมีอุปสรรคด้านต่าง ๆ

และมีความจำเป็นพิเศษที่ต้องได้รับความช่วยเหลือด้านใดด้านหนึ่งเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555, หน้า 10) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาพิเศษนั้น จัดขึ้นเพื่อเน้นการการประกันโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเด็กพิเศษได้พัฒนาศักยภาพทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้ช่วยเหลือตนเองและสังคม ไม่เป็นภาระของผู้อื่น

ผดุง อารยะวิญญู (2550ก, หน้า 17) ได้กล่าวเกี่ยวกับปรัชญาทางการศึกษาพิเศษว่า เด็กพิเศษควรมีสิทธิได้รับการศึกษาเช่นเดียวกับเด็กปกติ เมื่อรัฐจัดการศึกษาให้แก่เด็กปกติแล้วก็ควรจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิเศษด้วย การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษจะต้องมีความเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของเด็กเหล่านี้ จึงจะสามารถทำให้พวกเขาได้รับประโยชน์เต็มที่จากการศึกษา ดังนั้น การจัดการศึกษาพิเศษจึงควรตั้งอยู่บนพื้นฐานดังต่อไปนี้

1. เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม
2. เด็กแต่ละคนมีพื้นฐานต่างกันและแต่ละคนจะต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวเข้าหากันและให้ทันโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป
3. เด็กแต่ละคนย่อมมีความสามารถอยู่ในตัวมากบ้างน้อยบ้าง ซึ่งการศึกษาจะช่วยให้ความสามารถของเด็กปรากฏเด่นชัดขึ้น
4. ในสังคมมนุษย์นั้นมีทั้งคนปกติและคนพิการ ในเมื่อเราไม่สามารถแยกคนพิการออกจากสังคมปกติได้ เราก็ไม่ควรแยกการศึกษาให้แก่เด็กพิเศษ ดังนั้น หากเป็นไปได้ควรให้เด็กพิเศษได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติเท่าที่สามารถจะทำได้
5. เนื่องจากเด็กพิเศษมีความต้องการและความสามารถทางการศึกษาที่แตกต่างกันไปจากเด็กปกติ แม้ว่าความต้องการพื้นฐานไม่แตกต่างกัน ดังนั้น การให้การศึกษาควรมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างไปจากรูปแบบและวิธีการสำหรับเด็กปกติ ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กได้มีศักยภาพในการเรียนรู้ได้เต็มที่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556, หน้า 10) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาพิเศษ คือ การส่งเสริมความผดุงปกตด้วยการฝึกหัดรักษาเพื่อสร้างสรรค์ และพัฒนาสมรรถภาพของเด็กที่มีความบกพร่องไปจากปกติ ให้มีสมรรถภาพที่เข้มแข็งขึ้น หน้าที่ของการศึกษาพิเศษ คือ การสอนให้เด็กได้ใช้เครื่องมือช่วยอวัยวะ

หรือส่วนที่บกพร่องให้เกิดผลมากที่สุด และทำให้เด็กสามารถสร้างความรู้สึกรู้สึกที่เข้มแข็ง เพื่อชดเชยสิ่งที่บกพร่องในตัวเอง

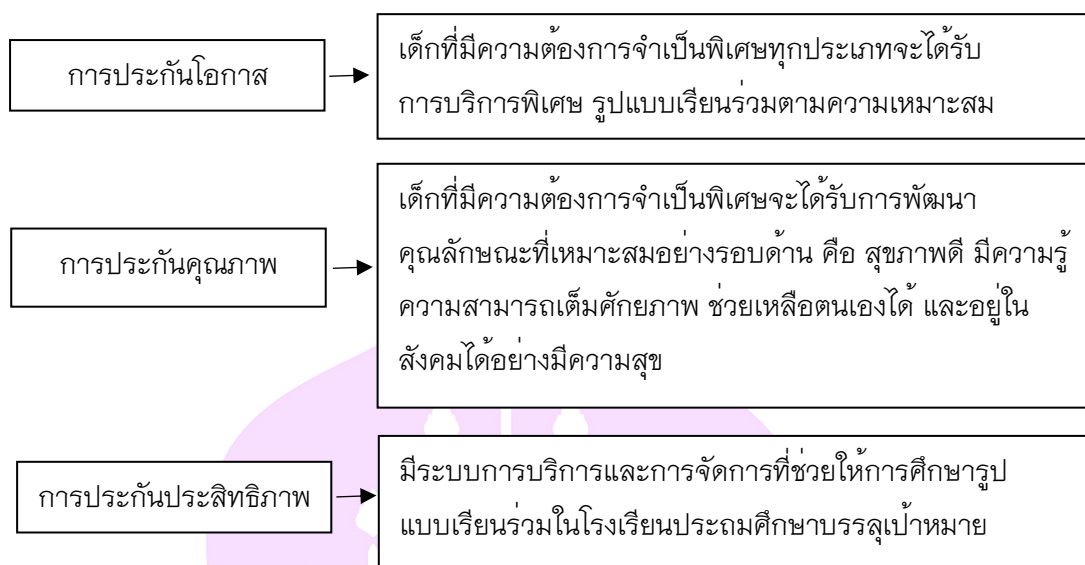
นอกจากนี้ ประสิทธิ์ ม้าลำพอง (2550, หน้า 25) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ได้แก่

1. การให้เด็กพิเศษได้ศึกษาวิชาสามัญอันจะเป็นพื้นฐานและเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตตามควรแต่เอื้อศักยภาพ
2. การพัฒนาความสามารถในการเคลื่อนไหว การใช้วัยส่วนที่พิการให้ได้ประโยชน์มากที่สุด
3. การแก้ไขและซ่อมเสริมข้อบกพร่องทางด้านสังคม อารมณ์และจิตใจอันเกิดขึ้นเนื่องมาจากลักษณะพิการ
4. การส่งเสริมให้ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กปกติ
5. การพัฒนาความเข้าใจตนเองอย่างถูกต้องของเด็กพิเศษ เพื่อการยอมรับความสามารถของตนอย่างแท้จริง อันจะเป็นประโยชน์ในการปรับตัวอย่างเหมาะสม
6. การฝึกอบรมวิชาชีพพิเศษที่เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของแต่ละบุคคล สำหรับจะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพต่อไป

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาพิเศษมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่เน้นให้เด็กพิเศษได้มีโอกาสในการเรียนรู้ สิทธิและหน้าที่เท่าเทียมกันตามศักยภาพ เพื่อให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้น และสามารถช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้นตามศักยภาพของแต่ละคน เป็นสำคัญ มีพัฒนาการที่ดีขึ้นและสามารถช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้นตามศักยภาพแต่ละคน เป็นสำคัญ

หลักการจัดการศึกษาพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556, หน้า 9) ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพดังต่อไปนี้

ภาพ 1 แนวทางการพัฒนาการศึกษาพิเศษ

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556, หน้า 9

นอกจากนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล หลักการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจึงมีหลากหลายรูปแบบ คือ

1. จัดในโรงเรียนเฉพาะหรือโรงเรียนพิเศษ

- 1.1 แบบเต็มเวลา
- 1.2 แบบห้องเรียนพิเศษ
- 1.3 แบบโรงเรียนประจำ
- 1.4 แบบไป-กลับ

2. จัดแบบเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ (สุวรรณา ชาญวิทยา, 2556, หน้า 16-17 อ้างอิงใน พวงมณี ชัยเสรี, 2557) กล่าวว่า การจัดการศึกษาพิเศษ แบ่งได้เป็น 4 ประเภทด้วยกัน คือ

2.1 จัดในรูปแบบโรงเรียนพิเศษ ที่เรียกว่า Special Class เช่น ถ้าเด็กพิการหูหนวกก็ไปเรียนที่โรงเรียนหูหนวก หรือตาบอด ก็ไปเรียนที่โรงเรียนสอนคนตาบอด ซึ่งหลายประเทศนิยมทำกัน โรงเรียนพิเศษสำหรับเด็กพิการที่ไม่สามารถนำไปเรียนร่วมกับเด็กธรรมดาได้

2.2 จัดในรูปของชั้นเรียนพิเศษ ที่เรียกว่า Special Class เช่น ในโรงเรียนประถม หรืออนุบาลบางแห่งที่จัดชั้นเรียนสำหรับเด็กเรียนช้า ปัญญาอ่อน ไอคิวต่ำ ให้เรียนในโรงเรียน ส่วนกลางและจัดครูพิเศษมาช่วยสอน ในต่างประเทศก็นิยมเช่นเดียวกัน

2.3 จัดให้เด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กธรรมดาในชั้นธรรมดา เพื่อเป็นการขจัด ปัญหาในแง่จิตวิทยาและปมด้อยให้เด็กพิเศษรู้สึกว่ามีใจ ว่าพวกเขาเหมือนเด็กธรรมดาทั้งหลาย มีความรู้ความสามารถเหมือนกัน มีสติปัญญาที่จะทำงานและเรียนเหมือนกัน กับเด็กธรรมดา

2.4 จัดครูพิเศษไปช่วยในโรงเรียนธรรมดา เพื่อให้เด็กพิเศษโดยเฉพาะ กรองจิตเรตจังก์ (2546, หน้า 20-21 อ้างอิงใน พวงมณี ชัยเสรี, 2557) กล่าวว่า หลักการจัดการ ศึกษาพิเศษ มีดังนี้

2.4.1 สถานศึกษา หรือสถานพยาบาลที่เปิดสอนโครงการเรียนร่วมต้องมีความพร้อมด้านบุคลากร

2.4.2 สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีเครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนอุปกรณ์ ที่จำเป็นในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมและพอเพียง

2.4.3 ควรมีการชี้แจง และทำความเข้าใจถึงบาทบาท และความรับผิดชอบ ให้บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาทราบ

2.4.4 ให้โอกาสครูที่สอนชั้นปกติตัดสินใจว่าจะรับเด็กพิเศษเข้าชั้นเรียน ในชั้นที่สอนอยู่หรือไม่

2.4.5 การศึกษาพิเศษนั้นควรจัดให้ผู้เรียนได้เรียนเมื่ออายุยังน้อย คือ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย

2.4.6 หากไม่จำเป็นไม่ควรแยกเด็กพิเศษออกจากเด็กปกติ ในแง่ของการให้บริการการเรียนการสอน ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กปกติได้เข้าถึงความต้องการและความสามารถ ของเด็กพิเศษ

2.4.7 ศึกษาข้อบกพร่องของการจัดการศึกษาพิเศษ หรือการจัดการเรียน ร่วมและปรับปรุงประสิทธิภาพอยู่เสมอ

2.4.8 ต้องมีการประเมินพัฒนาการและผลการเรียนของเด็กพิเศษ อย่างสม่ำเสมอ ใช้วิธีการประเมินที่เชื่อถือได้

2.4.9 การสอนเด็กพิเศษนั้นควรเน้นด้วยวิธีการสอนแบบรายบุคคล หรือการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP)

วิธีการหนึ่งสำหรับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษนั้น คือ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายและแนวทางในการจัดทำหลายท่าน ดังต่อไปนี้

ผดุง อารยะวิญญู (2550ข, หน้า 204) ได้ให้คำจำกัดความของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลหรือที่ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า Individual Education Program (IEP) ไว้ว่าเป็นแผนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น โดยได้รับความร่วมมือและความยินยอมจากผู้ปกครองของเด็กพิเศษ แผนนี้บรรจุเนื้อหาสาระของหลักสูตรซึ่งเด็กจะต้องเรียน โดยปกติแล้วแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลจะจัดทำขึ้นสำหรับแต่ละคนเป็นแผนในระยะ 1 ปี และมีการทบทวนแผนทุกภาคเรียน

มลิวลัย ธรรมแสง (2553, หน้า 48-49) กล่าวว่า โปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP หรือ Individual Education Program) เป็นโปรแกรมซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลพิการ ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้เป็นเฉพาะบุคคล โปรแกรมนี้จะกำหนดแนวทางจัดการศึกษา ซึ่งจะต้องพิจารณาว่าแนวทางการจัดการศึกษาของเด็กคนนี้เป็นอย่างไร โดยกำหนดเป้าหมายทางการศึกษาในระยะยาวของเด็กกว่าจะเป็นระดับใด ต้องการให้ผลการศึกษานั้นเป็นอย่างไร เช่น ให้เ็สามารถมีทักษะในการเรียนรู้วิชาสามัญ มีทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถมีรายได้พึ่งพาตนเองได้ เป็นพลเมืองดีของสังคม เป็นต้น

แนวทางการจัดการศึกษา คือ การพิจารณาว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาอย่างไรเพื่อให้เด็กได้บรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน เช่น การร่วมมือกันออกแบบหรือเลือกรูปแบบการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของเด็ก เช่น การกำหนดว่าเด็กจะเรียนได้ในรูปแบบของการจัดการเรียนร่วมกับเด็กปกติคนอื่น โดยการได้เข้ารับการเตรียมความพร้อมและรับบริการการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแรกสำหรับเด็กและผู้ปกครอง และโอกาสเด็กได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ และเรียนกับครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีเป้าหมายว่าให้เด็กได้ใช้ศักยภาพสูงสุดในการรับการศึกษาแบบเรียนรวม โดยให้รวมกิจกรรมกับเพื่อนที่เป็นเด็กปกติให้มากที่สุดโดยการจัดการเตรียมหลักสูตรอย่างเหมาะสม เพื่อดำรงชีพอย่างอิสระเมื่อสำเร็จการศึกษา

มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ (2553, หน้า 37) กล่าวว่า การจัดโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individual Education Program) ตามความต้องการพิเศษและความสามารถของเด็กแต่ละคนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เจตคติของครูมีผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรวม

ของเด็กพิเศษ ครู นักวิชาชีพ เด็ก และผู้ปกครองจะต้องทำงานร่วมกัน ซึ่งต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยจะมีการประเมินพัฒนาการและความสามารถของเด็กตามแบบฟอร์ม เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาเด็กให้เต็มศักยภาพและความสามารถของเด็กแต่ละคน ทั้งนี้ แบบฟอร์มไม่จำเป็นต้องเป็นแบบฟอร์มที่ยาก สลับซับซ้อนหรือใช้เวลามาก เพียงแต่เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ต่อครูอย่างเพียงพอ ซึ่งสิ่งที่จะต้องจัดทำก่อนการจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล ได้แก่ การตรวจประเมินแรกรับ (Intake Checklist) การประเมินจุดเด่นจุดด้อย แล้วจึงทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล ตามลำดับ

พิมพ์พรรณ วรชุตินทร (2553, หน้า 203-205) ได้ให้ความหมายและกล่าวถึงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลไว้ว่า แผนการศึกษาการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือ Individual Education Program ใช้ชื่อย่อว่า IEP เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับเด็กพิเศษโดยเฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการให้การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กและให้เด็กเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่ได้รับการจัดเหมาะสมกับความสามารถ โดยระบุเวลาที่แน่ชัดว่าเด็กใช้แผนเมื่อใด เป็นเวลานานเท่าใด วัดผลสัมฤทธิ์ของเด็กได้อย่างไร ตลอดจนระบบบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่เด็กควรได้รับ แผนการศึกษานี้จัดขึ้นเป็นรายบุคคล การเขียนแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) มีขั้นตอนในการจัดทำ ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล ก่อนจะกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ลงไปในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนโดยละเอียด ทั้งนี้ เพื่อจัดทำแผนให้ถูกต้องเหมาะสมและเป็นประโยชน์แก่เด็กให้มากที่สุด ข้อมูลที่จำเป็น ได้แก่ รายงานการประเมินผลต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเด็ก บันทึกได้จากผู้ปกครอง ครู และผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งผลการเรียนรู้ หากเด็กเคยได้รับการศึกษาในสถานศึกษามาก่อน รายงานจากแพทย์ โรงพยาบาล หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การจัดทำแผน ในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กพิเศษนั้น จะต้องจัดให้มีการประชุมบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยควรประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน หรือตัวแทนครูประจำชั้นและผู้ปกครองของเด็ก ที่ประชุมจะต้องตกลงกันว่า จะจัดบริการทางการศึกษาแก่เด็กพิเศษในลักษณะใด

3. การใช้แผน เมื่อแผนเสร็จสมบูรณ์แล้ว ทางโรงเรียนก็สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็กตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เมื่อแผนสิ้นสุดลงตามที่กำหนดไว้แล้ว จะต้องมีการประชุมเพื่อกำหนดแผนใหม่ทุกครั้ง

ประโยชน์ของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล คือ ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ตามความสามารถและมีโอกาสพัฒนาตามสภาพความแตกต่างกันของแต่ละบุคคล นอกจากนี้แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลยังช่วยให้การเรียนรู้ของเด็กดำเนินไปอย่างมีระเบียบแบบแผน ครูรู้หน้าที่ของตนว่าจะต้องสอนอะไร นักเรียนทราบว่าตนเองจะเรียนอะไร และผู้ปกครองทราบว่าโรงเรียนได้สอนอะไรแก่เด็ก ด้วยเหตุนี้แผนการสอนเฉพาะบุคคลจึงเป็นแผนที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาศึกษาของเด็กพิเศษเป็นอย่างมาก

หลังจากจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แล้ว ครูยังจำเป็นต้องมีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ให้กับนักเรียนที่เป็นเด็กพิเศษ เพื่อให้ได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาจนบรรลุจุดประสงค์ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) อีกด้วย

สุพัทธรา ชัมเจริญ (2553, หน้า 127-129) ได้กล่าวว่า แผนการสอนเฉพาะบุคคล หรือที่ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า Individual Implementation Plan (IIP) หมายถึง แผนการสอนเฉพาะบุคคลที่จัดทำขึ้นเป็นรายวิชาสำหรับเด็กพิเศษ โดยมีเนื้อหารายละเอียดเกี่ยวกับจุดประสงค์ สื่อ วิธีการสอน การเสริมแรงและการวัดประเมินผลตามจุดประสงค์กระบวนการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) มีดังนี้

1. กำหนดทักษะที่จะสอน ครูตัดสินใจว่าจะสอนอะไรให้กับนักเรียน โดยเลือกสิ่งที่เหมาะสม ซึ่งครูต้องประเมินความสามารถพื้นฐานของนักเรียนก่อน แล้วจึงกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ชัดเจนว่า ทักษะเป้าหมายที่ต้องการให้นักเรียนสามารถทำได้ต่อไปนั้นคืออะไร

2. กำหนดองค์ประกอบและสถานการณ์ที่จะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ ครูจะต้องเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยอาจจะสังเกตจากนักเรียนโดยตรง พูดคุยกับนักเรียน สัมภาษณ์พ่อแม่ อ่านประวัติการศึกษา ดูจากระเบียบสะสม หรือสมุดประจำตัวนักเรียน เพื่อลดข้อจำกัดของนักเรียน เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น อาจมองเห็นเลือนราง ทำให้การทำงานเชิงซ้ำ ครูอาจช่วยโดยการทำสื่อที่มีช่องบรรทัดกว้างขึ้น เส้นบรรทัดเข้มขึ้น เพื่อให้เด็กเห็นชัดเจนและทำงานได้รวดเร็วขึ้น เป็นต้น

3. วางแผนการสอนว่าจะสอนอย่างไร ครูต้องเตรียมแผนการสอนโดยใช้ข้อมูลจากการตรวจสอบพื้นฐาน แล้วนำมากำหนดเทคนิคการสอน พร้อมด้วยวิธีติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อที่จะได้รู้ว่าต้องมีการเปลี่ยนแปลงการสอนเรื่องอะไรบ้าง ในการพัฒนาประสิทธิภาพของการสอนนั้น หากครูมีความรู้ลึกไวก่อนการรับรู้พฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียน ก็สามารถช่วยชี้นำครูได้ว่าสอนเด็กอย่างไร

4. เริ่มต้นสอนประจำวัน เพื่อให้ทราบว่านักเรียน เรียนรู้และพัฒนาได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ จึงต้องมีการประเมินผลการเรียนของนักเรียนทุกวัน ผลการประเมินจะช่วยให้ครูมีข้อมูล สามารถนำมาประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนของตน หากนักเรียนมีความรู้ ทักษะ หรือปฏิบัติงานที่กำหนดได้แล้ว ครูก็จะเริ่มสอนเนื้อหา และทักษะใหม่ต่อไป โดยใช้วงจร สอน-ทดสอบ-สอน

สรุปได้ว่า หลักการจัดการศึกษาพิเศษ เด็กพิเศษทุกคนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาสมรรถภาพของตนให้ถึงขั้นสูงสุดตามความเหมาะสม การศึกษาพิเศษจะต้องเน้นถึงความสามารถและศักยภาพของเด็กพิเศษ โดยไม่ตอกย้ำความพิการ แต่ในเวลาเดียวกัน การศึกษาพิเศษจะต้องปรับเปลี่ยนตามความต้องการจำเป็นของเด็ก และครูผู้สอนจะต้องไม่มองข้ามความพิการของเด็กพิเศษด้วย

บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ

ศูนย์การศึกษาพิเศษ หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษานอกระบบ หรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต และจัดการศึกษาอบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการ ครอบครัวและชุมชน รวมทั้งจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใดตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2551)

ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. จัดและส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention: EI) และเตรียมความพร้อมของคนพิการ เพื่อเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
2. พัฒนาและฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการบุคลากรที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
3. จัดระบบและส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สำหรับคนพิการ
4. จัดระบบบริการช่วงเชื่อมต่อสำหรับคนพิการ (Transitional Services)
5. ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยครอบครัวและชุมชน ด้วยกระบวนการทางการศึกษา

6. เป็นศูนย์ข้อมูล รวมทั้งจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาสำหรับ
คนพิการ

7. จัดระบบสนับสนุนการจัดการเรียนรวม และประสานงานการจัดการศึกษา
สำหรับคนพิการในจังหวัด

8. ภาระหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษเป็นสถานศึกษา
ของรัฐปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ จัดการศึกษานอกระบบหรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ
ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต อบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการ ครอบครัว
และชุมชน รวมทั้งจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่น
ตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยตามปรัชญา
การศึกษาปฐมวัยและวิสัยทัศน์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 บนพื้นฐาน
ของความรู้ความเข้าใจในแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย มีส่วนสำคัญยิ่ง
ในการพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างเป็นองค์รวม
และสมดุลครบทุกด้าน ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย นอกจากนี้ยังต้องสอดคล้องกับ
การทำงานของสมอง การเสริมสร้างทักษะการคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต
การอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยการสร้างวินัยเชิงบวก รวมทั้งการให้การศึกษาที่มีคุณภาพด้วยการจัด
สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการและเกิดการ
เรียนรู้ตามจุดหมายของหลักสูตร ด้วยวิธีการประเมินตามสภาพจริงที่สะท้อนถึงพัฒนาการ
และการเรียนรู้ที่แท้จริงของเด็ก ซึ่งครอบคลุมสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
และชุมชน ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพชีวิตไปสู่ความเป็นมนุษย์
ที่สมบูรณ์ ภายใต้บริบทของสังคมวัฒนธรรม และความเป็นไทยกับการอยู่ร่วมกัน
ในสังคมพหุวัฒนธรรม

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษจัดทำขึ้นโดย
ยึดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย วิสัยทัศน์
หลักการ บนพื้นฐานแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยสากล และความเป็นไทย
ครอบคลุมการอบรมเลี้ยงดูการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม และการส่งเสริมกระบวนการ
เรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็ก ตลอดจนเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้แก่เด็ก และมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ด้วยความร่วมมือของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ครอบครัว ชุมชนสังคม และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย สู่การสร้างคนไทยที่มีศักยภาพในอนาคต เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พัฒนาขึ้นมาโดยอาศัยแนวคิด ดังนี้

แนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อเนื่องในตัวมนุษย์ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิไปจนตลอดชีวิตทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ พัฒนาการของเด็กจะมีลำดับขั้นตอนในลักษณะเดียวกันตามวัยของเด็ก แต่อัตราการเจริญเติบโตและระยะเวลาในการผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ของเด็กแต่ละคนอาจแตกต่างกันได้ โดยในขั้นตอนแรก ๆ จะเป็นพื้นฐานสำหรับพัฒนาการขั้นต่อไป พัฒนาการประกอบด้วยด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งพัฒนาการแต่ละด้านมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน รวมทั้งส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กในแต่ละด้าน อาทิ ทฤษฎีพัฒนาการด้านร่างกาย อธิบายว่า การเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก มีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อน ทฤษฎีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ระบุว่า การอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพของเด็กเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ความรักและความอบอุ่นเป็นพื้นฐานสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก ซึ่งจะทำให้เด็กมีความไว้วางใจในผู้อื่นเห็นคุณค่าของตนเอง มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เคารพผู้อื่น ซึ่งเป็น พื้นฐานสำคัญของความเป็นประชาธิปไตย และทฤษฎีพัฒนาการด้านสติปัญญา อธิบายว่า เด็กเกิดมา พร้อมวุฒิภาวะและความสามารถในการเรียนรู้ ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ รวมทั้งค่านิยมทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เด็กได้รับแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กจึงเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้ผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจเด็กสามารถอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริม เฝ้าระวัง และช่วยแก้ไขปัญหาลูกได้พัฒนาจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม เป็นการคำนึงถึงความสมดุลและครอบคลุมพัฒนาการของเด็กให้ครบทุกด้าน ในการดูแลพัฒนา และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก

ต้องไม่เน้นที่ด้านใดด้านหนึ่ง จนละเลยด้านอื่น ๆ ซึ่งในแต่ละด้านของพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ต้องการการส่งเสริมให้เด็กเจริญเติบโต และมีพัฒนาการสมวัยอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ เป็นแนวทางที่สำคัญในการตัดสินใจที่จะปฏิบัติต่อเด็กด้วยความรู้ความเข้าใจ ที่ประกอบด้วย ความเหมาะสมกับวัยหรืออายุของเด็ก ว่าพัฒนาการในช่วงวัยนั้น ๆ ของเด็กเป็นอย่างไร ต้องการการส่งเสริมอย่างไร การมีความรู้ทางพัฒนาการตามช่วงวัย จะทำให้สามารถทำนายพัฒนาการในลำดับต่อไปได้ และสามารถวางแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและช่วยเหลือเด็กได้อย่างเหมาะสม สำหรับความเหมาะสมกับเด็กแต่ละคนเป็นการคำนึงถึงเด็กเป็นรายบุคคลที่มีความชอบ ความสนใจ ความสามารถ และความถนัดที่แตกต่างกัน โดยให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก เพื่อการปฏิบัติต่อเด็กที่คำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญ และความเหมาะสมกับบริบททางสังคม และวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ เป็นการคำนึงถึงบริบทที่แวดล้อมเด็ก เพื่อให้การเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นอย่างมีความหมายและมีความเกี่ยวข้องกับตัวเด็ก ครอบครัว และชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่ ซึ่งความรู้ความเข้าใจดังกล่าว สามารถใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย การสร้างกลุ่มการเรียนรู้ร่วมกัน การประเมินพัฒนาการ และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกับผู้ปกครองและชุมชน โดยยึดหลักการตัดสินใจในการปฏิบัติบนฐานความรู้ จากแนวคิด ทฤษฎีและองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง สมองของเด็กเป็นสมองที่สร้างสรรค์และมีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นสัมพันธ์กับอารมณ์ สมองเป็นอวัยวะที่สำคัญมากที่สุด และมีการพัฒนาตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา โดยในช่วงนี้เซลล์สมองจะมีการพัฒนาเชื่อมต่อและทำหน้าที่ในการควบคุมการทำงานพื้นฐานของร่างกาย สำหรับในช่วงแรกเกิดถึงอายุ 3 ปี จะเป็นช่วงที่เซลล์สมองเจริญเติบโตและขยายเครือข่ายใยสมองอย่างรวดเร็ว โดยปัจจัยในการพัฒนาของสมอง ประกอบด้วย พันธุกรรม โภชนาการ และสิ่งแวดล้อมสมองจะมีพัฒนาการที่สำคัญในการควบคุมและมีผลต่อการเรียนรู้ ความคิด จินตนาการ ความฉลาด และพัฒนาการทุกด้าน การพัฒนาของสมองทำให้เด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วกว่าวัยใด สำหรับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง (Brain-based Learning) เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง โครงสร้างและการทำงานของสมองที่มี การพัฒนาอย่างเป็นลำดับขั้นตามช่วงวัย และมีความยืดหยุ่นทำให้การพัฒนาสมองเกิดขึ้นได้

ตลอดชีวิต การเชื่อมโยงต่อกันของเซลล์สมองที่เป็นเครือข่ายซับซ้อนและหนาแน่นจะเกิดขึ้นก่อนอายุ 5 ปี ซึ่งเมื่อเซลล์สมองและจุดเชื่อมต่อเหล่านี้ได้รับการกระตุ้นมากขึ้นเท่าใดยิ่งทำให้สมองมีความสามารถในการเรียนรู้อย่างรวดเร็วและจดจำได้มากขึ้น แต่หากไม่ได้รับการกระตุ้นจากประสบการณ์ที่เด็กได้รับอย่างหลากหลายจะไม่เกิดการเชื่อมต่อโดยการกระตุ้นจุดเชื่อมต่อเหล่านี้เกิดจากการที่เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือทำปฏิบัติด้วยตนเองผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับพัฒนาการทางสมอง เป็นการเรียนรู้จากของจริงไปหาสัญลักษณ์จากง่ายไปหายาก จากรูปธรรมไปสู่นามธรรมโดยคำนึงถึงความสามารถตามวัยและพัฒนาการอย่างไรก็ตามเมื่อสมองเจริญเติบโต ในช่วงวัยต่าง ๆ และเริ่มมีความสามารถในการทำหน้าที่ในช่วงเวลาที่ต่างกัน 6 คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี จะเห็นว่า การเรียนรู้และทักษะบางอย่างจะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดในช่วงเวลาหนึ่ง ที่เรียกว่า “หน้าต่างโอกาสของการเรียนรู้” ซึ่งเมื่อผ่านช่วงเวลานั้นในแต่ละช่วงวัย สมองไม่ได้รับการกระตุ้นหรือได้รับประสบการณ์ที่เหมาะสมโอกาสที่จะฝกอาจยากหรือทำไม่ได้เลยผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องจึงเป็นคนสำคัญที่จะต้องคอยสังเกตและใช้โอกาสนี้ช่วยเด็กเพื่อก้าวสู่ความสามารถเฉพาะด้านในแต่ละช่วงวัย สำหรับช่วงปฐมวัยเป็นช่วงโอกาสที่สำคัญในการพัฒนาทักษะสมอง หรือ EF (Executive Function) ซึ่งเป็นกระบวนการทางความคิดของสมองส่วนหน้า ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการคิดความรู้สึก และการกระทำ โดยสมองส่วนนี้กำลังพัฒนามากที่สุด เป็นช่วงของการพัฒนาความสามารถในการคิด การจัดระเบียบตนเอง ซึ่งส่งผลต่อการยับยั้งชั่งใจ การคิด ไตรตรอง การควบคุมอารมณ์ การยืดหยุ่นทางความคิด การใส่ใจจดจ่อการวางแผน การตั้งเป้าหมาย ความมุ่งมั่น การจดจำ การเรียกใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดลำดับ ความสำคัญของเรื่องต่าง ๆ และการลงมือทำอย่างเป็นขั้นตอนจนสำเร็จ ทักษะสมอง (EF) จึงเป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกฝนในชีวิตประจำวันของเด็กผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ หลากหลายที่เปิดโอกาสให้เด็กได้คิด ลงมือทำเพื่อให้เกิดความพอม และมีทักษะที่สำคัญต่อชีวิตในอนาคต นอกจากนี้สมองยังเป็นอวัยวะสำคัญสำหรับการเรียนรู้ภาษาและการสื่อสาร การเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็กจะเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ จากการปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่และผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันและสถานการณ์รอบตัว สมองมีตำแหน่งรับรู้ต่าง ๆ กัน ได้แก่ ส่วนรับภาพ ส่วนรับเสียง ส่วนรับสัมผัสและรับรู้การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย สมองส่วนต่าง ๆ เหล่านี้พัฒนาขึ้นมาได้ช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับการกระตุ้นของสิ่งแวดล้อมภายนอกโดยสมองเด็กมีความจำผ่านการฟัง ต้องการรับรู้ข้อมูลเสียงพอมเห็นภาพ เริ่มรู้จักเสียงที่เหมือน

และแตกต่าง และสามารถเรียนรู้จังหวะของคำได้จากการฟังซ้ำ สมอของเด็กที่เข้าใจเกี่ยวกับภาพเสียง และสัมผัสแบบต่าง ๆ มีความสำคัญมาก เพราะข้อมูลจากภาพ เสียง และสัมผัส เหล่านี้จะก่อรูปขึ้นเป็นเรื่องราวที่จะรับรู้และเข้าใจซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ ได้ในที่สุด สมอส่วนหน้านั้นมีหน้าที่คิด ตัดสินใจ เชื่อมโยงการรับรู้ไปสู่การกระทำที่เป็นลำดับขั้นตอน สมอเด็กที่สามารถเรียนรู้ภาษาได้ดีต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมของภาษาที่เรียนรู้ที่เหมาะสมจึงจะเรียนรู้ได้ดี

4. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นและการเรียนรู้ของเด็ก การเล่นเป็นกิจกรรม การแสดงออกของเด็กอย่างอิสระตามความต้องการ และจินตนาการสร้างสรรค์ของตนเอง เป็นการสะท้อนพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในชีวิตประจำวัน จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ บุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบตัว การเล่นทำให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลาย และส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กการเล่นของเด็กปฐมวัยจัดเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งการเล่นอย่างมีความหมายเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานที่ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ขณะที่เด็กเล่นจะเกิดการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันด้วย จากการเล่นเด็กจะมีโอกาสเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้ใช้ประสาทสัมผัสและการรับรู้ ผ่อนคลาย อารมณ์และแสดงออกถึงตนเอง ได้เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสสำรวจ ทดลอง คิดสร้างสรรค์คิดแก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเอง การเล่นช่วยให้เด็กเรียนรู้สิ่งแวดล้อมบุคคลรอบตัว และส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ก้าวหน้าไปตามวัยอย่างมีคุณภาพ ดังนั้นการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เพื่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และการถ่ายทอดจากผู้ที่มีประสบการณ์และมีความรู้มากกว่า ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดและความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาภาษา ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทักษะพื้นฐานที่สำคัญและความสามารถในการต่าง ๆ ตลอดจนเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง บุคคล สิ่งต่าง ๆ และสถานการณ์รอบตัว การเรียนรู้ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเลือกตามความสนใจ ลงมือกระทำผ่านสื่อ อุปกรณ์ และของเล่นที่ตอบสนองการเรียนรู้และมีความยืดหยุ่น การเรียนรู้ของเด็กส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการลงมือปฏิบัติ ลงมือ การได้สัมผัสกระทำและการกระทำซ้ำ ๆ เด็กจะมีความสนใจ อยากรู้ อยากเห็น เกิดการค้นพบและการแก้ปัญหา ความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น

ผู้ใหญ่ควรเป็นผู้สนับสนุนวิธีการการเรียนรู้ รวมทั้งการสร้างความท้าทายและส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสภาพแวดล้อมที่อิสระ เพื่อต่อการเรียนรู้และเหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

5. แนวคิดเกี่ยวกับการคำนึงถึงสิทธิเด็ก การสร้างคุณค่า และสุขภาวะให้แก่เด็กปฐมวัยทุกคน เด็กปฐมวัยควรได้รับการดูแลและพัฒนาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันทุกคน โดยมีสิทธิในการอยู่รอด สิทธิได้รับการคุ้มครอง สิทธิในด้านพัฒนาการ และสิทธิการมีส่วนร่วมตามที่กฎหมายระบุไว้ เด็กแต่ละคนมีคุณค่าในตนเองและควรสร้างคุณค่าและคุณภาพชีวิตให้เกิดขึ้นกับเด็กจากการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาที่มีคุณภาพพรอมนกับการส่งเสริมด้านสุขภาวะทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จากการได้รับโภชนาการที่ดี การดูแลสุขภาพอนามัย การมีโอกาสพักผ่อน เล่น การปกป้องคุ้มครองจากการเจ็บป่วย และบาดเจ็บจากอุบัติเหตุตลอดจนการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย และถูกสุขอนามัยหนึ่ง สำหรับเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือกลุ่มเป้าหมายเฉพาะควรได้รับการดูแลช่วยเหลือ และพัฒนาอย่างเหมาะสมเช่นกัน

6. แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา การจัดการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กบนพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา หรือการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนอย่างเป็นองค์รวม การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยหมายถึงรวมถึงการดูแลเอาใจใส่เด็กด้วยความรัก ความอบอุ่น ความเอื้ออาทร การดูแลสุขภาพ โภชนาการและความปลอดภัยและการอบรมกล่อมเกลาให้เด็กมีจิตใจดี มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม และมีทักษะชีวิต การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็ก การเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก และการปฏิบัติตนของผู้ใหญ่ที่ดูแลเด็ก ที่มุ่งตอบสนองความต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก โดยมุ่งให้เด็กมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี อารมณ์แจ่มใสมีความสุข มีวินัย รู้จักควบคุมตนเอง มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็ก คือ การที่ผู้ใหญ่ที่แวดล้อมเด็กให้ความรัก ความอบอุ่น การยอมรับความคิดเห็นของเด็ก การใช้เหตุผลในการอบรมเลี้ยงดู ผู้ใหญ่ที่ดูแลเด็กจะต้องเป็นผู้ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กใช้การสร้างวินัยเชิงบวกในการอบรมบ่มนิสัย ซึ่งจะช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองมีเป้าหมายชีวิต มีวินัยในตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น สามารถจัดการกับความเครียดและปัญหาต่าง ๆ ได้ การอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นแนวคิดสำคัญที่ครอบคลุมและสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องปฏิบัติอย่างสอดคล้องต่อเนื่องกัน สำหรับการให้การศึกษาเด็กในช่วงปฐมวัยนั้น ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาท

จากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำ มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้โดยการจัดสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่หลากหลายผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย ให้เด็กเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ จากการลงมือปฏิบัติและค้นพบด้วยตนเอง มีการกำหนดจุดมุ่งหมายและการวางแผนในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม ทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญและพัฒนาเด็กแต่ละคนอย่างเต็มศักยภาพ

7. แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่เรียนรู้ผ่านการเล่น และการทำกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย เป็นหน้าที่ของผู้สอนต้องวางแผนโดยบูรณาการทั้งวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ ศิลปะ ภาษาดนตรี และการเคลื่อนไหว คุณธรรม จริยธรรม สุขภาพอนามัย และศาสตร์อื่น ๆ โดยไม่แบ่งเป็นรายวิชาแต่จะมีการผสมผสานความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติของแต่ละศาสตร์ในการจัดประสบการณ์ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้ในระดับชั้นอื่น ๆ เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติเหมาะสมตามวัยของเด็ก เพื่อพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ บูรณาการผ่านสาระการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา และสาระที่ควรเรียนรู้ ได้แก่ ตัวเด็ก บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัวและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก โดยออกแบบการจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่ทำให้เกิดความหลากหลาย ภายใต้สาระการเรียนรู้ทั้งประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงกับการพัฒนามาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก และความสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของหลักสูตร โดยมีรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาการเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ ประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กจะจัดขึ้นโดยคำนึงถึงธรรมชาติของเด็กที่เรียนรู้ผ่าน การเล่น การลงมือปฏิบัติ การสำรวจ การทดลอง การสร้างชิ้นงานที่สร้างสรรค์และการเห็นแบบอย่างที่ดี การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้อย่างหลากหลายจะช่วยตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลส่งเสริมความชอบ ความสนใจ และความถนัดซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาอย่างรอบด้าน พัฒนาทักษะชีวิต และทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล การจัดประสบการณ์การเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรมหนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้น ผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลาย

ประสบการณ์สำคัญ อย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

8. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อ เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถนำสื่อเทคโนโลยี และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มาสนับสนุน และเสริมสร้างการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้ โดยสื่อเป็นตัวกลางและเครื่องมือเพื่อให้เด็ก เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้สื่อสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น สามารถเป็นบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ ของเล่น ตลอดจนเทคนิควิธีการ ที่กำหนดไว้ได้อย่างง่ายและรวดเร็ว ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรม เกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง การใช้สื่อ การเรียนรู้ ต้องปลอดภัยต่อตัวเด็กและเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจ ความชอบ และความต้องการของเด็กที่หลากหลาย ควรจะมีสื่อที่เป็นสื่อของจริง สื่อธรรมชาติ สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก สื่อสะท้อน วัฒนธรรม สื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น และสื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ ให้ครบทุกด้าน ทั้งนี้ สื่อต้องเอื้อให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า และส่งเสริมการลงมือปฏิบัติจริงของเด็ก โดยการจัดสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยต้องเริ่มต้นจากสื่อของจริง ของจำลอง (3 มิติ) ภาพถ่าย ภาพโครงร่าง (2 มิติ) และสัญลักษณ์จากรูปธรรมไปสู่ นามธรรมตามลำดับ สำหรับเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อการตอบสนองความต้องการและการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เทคโนโลยีสำหรับเด็กปฐมวัยสามารถเป็นอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ของเล่นเด็ก และวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมต้องเป็น การเลือกใช้อย่างมีจุดมุ่งหมาย เครื่องมือประเภทดิจิทัลและอิเล็กทรอนิกส์เป็นสิ่งที่ ไม่เหมาะสมต่อการใช้กับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี สำหรับเด็กอายุตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป ควรใช้กับเด็ก อย่างมีจุดมุ่งหมายและใช้เป็นสื่อปฏิสัมพันธ์ จำกัดช่วงเวลาในการใช้ และมีข้อตกลงในการใช้ อย่างเหมาะสมกับวัย โดยใช้เป็นทางเลือกไม่บังคับใช้ และไม่ใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสื่อหลัก ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมทั้งทาง กายภาพและทางจิตภาพ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ และสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กรวมทั้งการส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ โดยมุ่งให้ ผู้สอนและเด็กมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สภาพแวดล้อมที่ดีควรสะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด เด็กมีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเองและพัฒนาการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

9. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริง การประเมินพัฒนาการของเด็ก ปฐมวัยยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและสอดคล้องสัมพันธ์กับ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้รวมทั้งกิจกรรมประจำวัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูล

เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก สำหรับการส่งเสริมความก้าวหน้า และช่วยเหลือสนับสนุนเมื่อพบเด็กล่าช้าหรือมีปัญหาที่เกิดจากพัฒนาการและการเรียนรู้ไม่ใช้การตัดสินใจ ผลการศึกษาและไม่ใช้แบบทดสอบในการประเมิน เป็นการประเมินตามสภาพจริงที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ ใช้วิธีการและเครื่องมือประเมินที่หลากหลายอย่างมีจุดมุ่งหมายเหมาะสมกับศักยภาพในการเรียนรู้และพัฒนาการตามวัยของเด็ก ตลอดจนรูปแบบการเรียนรู้ประสบการณ์ที่เด็กได้รับ และแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กที่มีการเก็บข้อมูลอย่างรอบด้าน โดยใช้เรื่องราวเหตุการณ์ กิจกรรมตามสภาพจริงหรือคล้ายจริงในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กมีโอกาสแสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ จากการปฏิบัติกิจกรรมหรือการสร้างงานที่เป็นผลผลิตเพื่อเป็นการสะท้อนภาพที่แท้จริง มีการนำเสนอหลักฐานในการประเมินที่น่าเชื่อถือในรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อสื่อสารผลการประเมินให้แก่ครอบครัว รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก โดยสามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการ จะช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรมชี้ให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

10. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครอบครัว สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและชุมชน การพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งบุคคลในครอบครัวเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด และครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้ของเด็ก สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจะเป็นส่วนสำคัญที่อบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก จึงไม่เพียงแต่แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กเท่านั้น แต่ยังต้องมีการทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชนที่มีรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาเด็กร่วมกัน เช่น โปรแกรมการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองในการดูแลและพัฒนาเด็ก โปรแกรมการช่วยเหลือครอบครัวและเด็กในด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการ และการส่งเสริมพัฒนาการ การเยี่ยมบ้านเด็ก การสร้างช่วงรอยเชื่อมต่อการศึกษาระดับอนุบาลกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หรือเข้าสู่สถานศึกษา การสื่อสารกับผู้ปกครองในช่องทางต่าง ๆ ที่เหมาะสม การขออาสาสมัครผู้ปกครองที่มีความสามารถหลากหลาย มีเวลา หรือต้องการช่วยเหลือสนับสนุนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ การสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านที่เชื่อมต่อกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การสร้างความร่วมมือให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การให้บริการและสนับสนุนตลอดจนการเป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็ก

โดยการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยความไว้วางใจ ความเคารพซึ่งกันและกัน รวมทั้งการร่วมรับผิดชอบสำหรับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ

11. แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเป็นไทย และความหลากหลายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ส่งผลต่อวิถีชีวิต และการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมเด็กสู่อนาคต อย่างไรก็ตาม เด็กเมื่อเกิดมาจะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งไม่เพียงแต่จะได้รับอิทธิพลจากการปฏิบัติแบบดั้งเดิมตามประเพณี ฆราวาส และการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษแล้ว ยังได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ ค่านิยม และความเชื่อของบุคคลในครอบครัวและชุมชนของแต่ละที่ด้วย โดยบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือแวดล้อมรอบตัวเด็กมีอิทธิพลต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของแต่ละคน ผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนา และเกิดการเรียนรู้และดำเนินชีวิตอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่นมีความสุข เป็นการเตรียมเด็กไปสู่สังคมในอนาคตกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความหลากหลายทางความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงความเป็นไทยที่มีมรดกทางวัฒนธรรมทั้งในด้านภาษา มารยาท คุณธรรม จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่งดงาม และที่สำคัญคือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นหลักคิดในการดำเนินชีวิตที่เน้นความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน การใช้ความรู้ควบคู่คุณธรรมโดยในการจัดการศึกษาต้องมีการคำนึงถึงทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา เศรษฐกิจ สถานะ เพศ วัย ความต้องการพิเศษที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยสามารถพัฒนาให้เด็กมีความเข้าใจในตนเอง เข้าใจผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ในแนวคิดและความหลากหลายเท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรอบด้าน โดยสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีอัตลักษณ์ มีการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการจัดกิจกรรมที่สร้างความเชื่อมโยงกับสังคม วัฒนธรรม ความเป็นไทยและความหลากหลาย

จากแนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้คำนึงถึงสำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กที่มีความสัมพันธ์ และพัฒนาต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมทุกด้าน แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง ซึ่งสมองหากได้รับการกระตุ้น จะมีความสามารถในการเรียนรู้ และจดจำได้มากขึ้น แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นและการเรียนรู้ที่ยึดให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อ

การเรียนรู้และจัดกิจกรรมบูรณาการให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน โดยถือว่าการเล่นอย่างมีความหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้เด็ก และแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครอบครัว หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเป็นไทยและความหลากหลาย ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า แนวความคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเพื่อบูรณาการ พัฒนาการ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา โดยแนวหลักการเลี้ยงดู อบรม พร้อมทั้งให้การศึกษา ซึ่งเน้นเด็กเป็นส่วนสำคัญ เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์จริงที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยผ่านการบูรณาการผ่านกิจกรรมที่มีหลากหลายและเกิดกระบวนการทักษะ ต่างๆ รวมถึงความร่วมมือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี)

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย กำหนด สาระสำคัญไว้ให้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กยึดเป็นแนวทางเพื่อ ดำเนินการพัฒนา หลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่หน่วยงานของตนรับผิดชอบ โดยทำความเข้าใจให้ชัดเจน ในเรื่องของปรัชญาการศึกษาปฐมวัย วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย มาตรฐานคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ตัวบ่งชี้สภาพที่พึงประสงค์การจัดเวลาเรียนและสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ได้กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็ก ตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี บริบูรณ์อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็ม ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

2. วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์การศึกษาปฐมวัย ได้กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็ก ทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคม และสติปัญญาอย่างมีคุณภาพ และต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดีมีวินัย และสำนึก ความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

3. หลักการ

หลักการการศึกษาการศึกษาปฐมวัย ได้กล่าวว่า เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนาและให้การศึกษแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างเป็นองค์รวมคุณภาพและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการดังนี้

- 3.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน
- 3.2 ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
- 3.3 ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนเพียงพอ
- 3.4 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัยและมีความสุข
- 3.5 สร้าง ความรู้ ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

4. จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการตามวัย เต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย ดังนี้

- 4.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
- 4.2 สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
- 4.3 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
- 4.4 มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

5. มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำนวน 12 ข้อ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวเด็กเมื่อจบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย กำหนดตัวบ่งชี้ซึ่งเป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็ก

ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีการกำหนดสภาพที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นพฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่จำเป็นสำหรับเด็กทุกคนบนพื้นฐานพัฒนาการ หรือความสามารถในแต่ละระดับอายุ เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้เพื่อกำหนดเป็นจุดประสงค์ในการจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการเด็ก ซึ่งนอกจากสภาพที่พึงประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็กอายุ 3-6 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสมขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพหรือช่วยเหลือเด็กได้ทันเวลาที่ ในกรณีที่สภาพที่พึงประสงค์ของเด็กไม่เป็นไปตามวัย ผู้สอนจำเป็นต้องหาจุดบกพร่องและรีบแก้ไขโดยจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก ถ้าเด็กมีสภาพที่พึงประสงค์ สูงกว่าวัย ผู้สอนควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ สภาพที่พึงประสงค์เกิดขึ้นตามวัยมากน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ที่เด็กได้รับ

6. การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย กำหนดกรอบการจัดเวลาเรียนในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก เป็นเวลา 1-3 ปีการศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เวลาเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยจะขึ้นอยู่กับสถานศึกษาแต่ละแห่งโดยมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 180 วันต่อ 1 ปีการศึกษา ในแต่ละวันจะใช้เวลาไม่น้อยกว่า 5 ชั่วโมง โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

7. สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ทั้งสองส่วนมีความสำคัญในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริม พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยผู้สอนอาจจัดในรูปแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการหรือเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยรวมทั้งต้องสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฐมวัยและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย มีรายละเอียดดังนี้

7.1 ประสบการณ์สำคัญจะช่วยอธิบายให้ผู้สอนเข้าใจว่าเด็กปฐมวัยต้องทำอะไร เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว อย่างไรและทุกประสบการณ์มีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็ก ช่วยผู้สอนในการสังเกต สนับสนุนและวางแผนการจัดกิจกรรมให้เด็ก ประสบการณ์สำคัญ

ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีความสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้ของเด็ก นอกจากนี้ ผู้สอนที่เข้าใจและเห็นความสำคัญจะยึดประสบการณ์สำคัญเป็นเสมือนเครื่องมือสำหรับการสังเกต พัฒนาการเด็ก แปลการกระทำของเด็ก ช่วยตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสื่อและช่วยวางแผน กิจกรรมในแต่ละวันประสบการณ์สำคัญ สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี จะครอบคลุมพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน คือ

7.1.1 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายเป็นการ สนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาส พัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาทในการท ากิจวัตรประจำวันหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ และสนับสนุนให้เด็กรู้จักดูแลสุขภาพและสุขอนามัยส่วนตัว การรักษาความปลอดภัย ของตนเองและผู้อื่นและการตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกายตนเอง

7.1.2 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ เป็นการ สนับสนุนให้เด็กได้ แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัยมีความสุข ร่าเริงแจ่มใส เห็นใจผู้อื่นได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สุนทรียภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง

7.1.3 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการสนับสนุน ให้เด็กได้มีโอกาส ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวจากการปฏิบัติ กิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การดูแลรักษา ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเล่น คุณธรรม จริยธรรม

7.1.4 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการ สนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้ การใช้ภาษา พัฒนาการคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจ และแก้ปัญหาการมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ให้เป็นไปตามสภาพที่พึงประสงค์ อย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ ผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าและการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวรวมถึงส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้

8. สารที่ควรเรียนรู้

สารที่ควรเรียนรู้เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรม ให้เด็กเกิดแนวคิด หลังจากนำสารที่ควรเรียนรู้นั้น ๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็กเพื่อให้บรรลุ จุดหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเอง ให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่าน ประสบการณ์สำคัญ ทั้งนี้ อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม ในชีวิตจริงของเด็ก ดังนี้

8.1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่าง ๆ วิธีระมัดระวังร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ การรักษาความปลอดภัยของตนเอง รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ตนเอง การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรม จริยธรรม

8.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิด และมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย และการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่น และความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น ๆ

8.3 ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ แรงและพลังงานในชีวิตประจำวันสิ่งแวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรักษาธรรมชาติ

8.4 สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะ สีผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์การใช้งานและการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยีและการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน อย่างประหยัด ปลอดภัยและรักษาสิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่า สารสำคัญของหลักการศึกษาศูนย์นั้นเป็นส่วนสำคัญที่ต้องทำความเข้าใจในเรื่องของหลักการ ปรัชญา วิสัยทัศน์ จุดหมาย มาตรฐานคุณลักษณะ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ การจัดเวลาเรียน เพื่อนำมาวางแผนแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามบรรลุป้าหมายและเน้นพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา

การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2562) กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายพัฒนาการศึกษาปฐมวัยอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัยแก่สถานศึกษาทุกแห่งที่ต้องพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิด-6 ปี ให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้และสร้างรากฐานชีวิตให้พัฒนาเด็กปฐมวัยไปสู่ความเป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในตนเอง และมีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจึงได้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 สำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยยังคงให้ความสำคัญกับกระบวนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมรวมทั้งสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน จัดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลือทางการศึกษา ให้เกิดการเรียนรู้ตามธรรมชาติเต็มศักยภาพเป็นรายบุคคล ซึ่งเหมาะสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษนำไปใช้เป็นกรอบและแนวทาง ในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อให้หลักสูตรสถานศึกษามีความเหมาะสม เป็นไปได้ นำไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียนอย่างมีคุณภาพและได้กล่าวถึงการนำหลักสูตรการศึกษา สู่การใช้ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการจัดทำหลักสูตร
2. ด้านการจัดประสบการณ์
3. ด้านการจัดทำ แผนการจัดประสบการณ์
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้
5. ด้านการประเมินพัฒนาการ

ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านการจัดทำหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) กล่าวว่า สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่งรวมทั้งศูนย์การศึกษาพิเศษ ต้องจัดทำหลักสูตร ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนา บรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด โดยสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สามารถออกแบบการจัดประสบการณ์ได้หลากหลาย

ตามแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องตามหลักการในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ซึ่งมีแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างความเข้าใจในหลักสูตร ให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน โดยประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา และคู่มือ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้เพื่อให้เห็นความสำคัญความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันจัดทำและบริหารจัดการหลักสูตร

2. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพ ตัวเด็ก ครอบครัว ความต้องการ ปัญหา จุดเด่น จุดด้อย ตลอดจนนโยบาย จุดเน้น วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดประชุม หรือศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน

3. จัดทำหลักสูตรการศึกษา โดยมีข้อเสนอแนะเป็นแนวทางการจัดทำ ดังนี้

3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วย คณะบุคคล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

3.1.1 คณะกรรมการที่ปรึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานปฐมวัย ผู้ทรงคุณวุฒิ หรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสม

3.1.2 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างาน ครูผู้สอน ตัวแทนครูประจำชั้น ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน หรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสม

3.2 คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรการศึกษา ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้แก่ หลักสูตรการศึกษา คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวบรวมข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบัน ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ตลอดจนนโยบาย จุดเน้น วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3.3 ดำเนินการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตามองค์ประกอบดังนี้

3.3.1 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

3.3.2 วิสัยทัศน์ ภารกิจ หรือพันธกิจ เป้าหมาย

3.3.3 จุดหมาย

3.3.4 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3.3.5 การจัดเวลาเรียน

3.3.6 สารการเรียนร่ายปี

3.3.7 การจัดประสบการณ์

3.3.8 การจัดสภาพแวดล้อมสื่อและแหล่งเรียนรู้

3.3.9 การประเมินพัฒนาการ

3.3.10 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

3.3.11 การเชื่อมต่อของการศึกษากับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3.3.12 ภาคผนวก

4. ประเมินตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เมื่อสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยเรียบร้อยแล้ว ควรกำหนดให้มีการประเมินตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยป้อนต้นนำไปใช้ โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้ให้หลักสูตร ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญในด้านการศึกษาปฐมวัย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ ตรวจสอบองค์ประกอบของหลักสูตรว่าครบถ้วน ชัดเจน สบายคล่อง และมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด สนองความต้องการของสถานศึกษาโดยแท้จริงหรือไม่ ความเป็นไปได้ ทันเวลาในการนำไปใช้หรือไม่ มีจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องอย่างไร เพื่อตรวจสอบว่าสามารถนำไปใช้ได้ดี หรือควรปรับปรุงแก้ไขเรื่องใด โดยวิธีสนทนากลุ่มหรือใช้เครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อให้หลักสูตรสถานศึกษามีความเหมาะสมและมีคุณภาพ

5. ขออนุมัติการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ... โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือคณะกรรมการอำนวยการโรงเรียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหน่วยงานต้นสังกัด

6. ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ... เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้สอนปฐมวัยผู้ปกครอง ชุมชน รับทราบ และดำเนินการตามบทบาทของตนเองต่อไป

7. นำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปใช้ โดยบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้สอน นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการวางแผนและออกแบบจัดประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กให้บรรลุตามมาตรฐานลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้บริหารศึกษาสนับสนุน ส่งเสริม นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

สรุปได้ว่า การจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สถานศึกษาจัดการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร ทำความเข้าใจและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำ

หลักสูตรสถานศึกษา มีการวิเคราะห์หลักสูตรตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพพึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ดำเนินการจัดทำหลักสูตรตามกระบวนการ และทำความเข้าใจและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งนำไปใช้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิผลตามแนวทางของหลักสูตรการศึกษา

ด้านการจัดประสบการณ์

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่นด้วยการลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลายเกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การจัดประสบการณ์จะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2562) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ แรกเกิดถึง 6 ปี เป็นการจัด กิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ให้เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาไม่จัดเป็นรายวิชา โดยมีหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1. หลักการจัดประสบการณ์

1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้้อย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็ก โดยองค์รวมอย่างสมดุลและต่อเนื่อง

1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็ก

1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง

1.5 ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน นักสหวิชาชีพ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ในการพัฒนาเด็ก

2. แนวทางการจัดประสบการณ์

2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมองที่เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็กพิการแต่ละประเภท เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านระบบประสาทสัมผัส ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ของเด็กพิการแต่ละประเภท ดังนี้

2.2.1 เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้ประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่ในการทำกิจกรรม

2.2.2 เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร โดยการใช้ภาษามือ ภาษาท่าทาง การอ่านริมฝีปาก การฝึกพูด

2.2.3 เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสอนซ้ำ ๆ สอนจากง่ายไปยาก เป็นขั้นตอน และการวิเคราะห์งาน

2.2.4 เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก

2.2.5 เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจำจากการเห็นและได้ยิน การเรียงลำดับ การจัดระเบียบตัวเอง

2.2.6 เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการออกเสียงให้ชัดเจน การสื่อสารที่ผู้อื่นเข้าใจได้

2.2.7 เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการควบคุมพฤติกรรมและอารมณ์ของตนเอง การแสดงออกทางพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

2.2.8 เด็กออทิสติก ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร การอยู่ร่วมกันในสังคม การตอบสนองต่อประสาทสัมผัสทั้ง 7

2.2.9 เด็กพิการซ้อน ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นตามลักษณะความพิการแต่ละประเภท

2.3 จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะและสาระการเรียนรู้

2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำ และนำเสนอความคิด โดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือ ในลักษณะต่าง ๆ กัน

2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก สอดคล้องกับบริบทสังคม และวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก

2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และการมีวินัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

2.9 จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ ของ เด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัย ในชั้นเรียน

2.10 จัดประสบการณ์โดยให้พ่อแม่ ครอบครัว นักสหวิชาชีพ และชุมชน มีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อ แหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมิน พัฒนาการ

3. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุแรกเกิดถึง 6 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวัน ได้หลาย รูปแบบ เป็นการช่วยให้ผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์ทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรม อะไร เมื่อใด และอย่างไร ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับ ความเหมาะสม ในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้อง คำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการ จัดและขยายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

3.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

3.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย ของเด็กในแต่ละวัน แต่ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น

- 1) วัย 3-4 ปี มีความสนใจประมาณ 8-12 นาที
- 2) วัย 4-5 ปี มีความสนใจประมาณ 12-15 นาที
- 3) วัย 5-6 ปี มีความสนใจประมาณ 15-20 นาที

3.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

3.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักเลือก ตัดสินใจคิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

3.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอน หรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

4. ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชนที่สำคัญ ผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ดังต่อไปนี้

4.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นการพัฒนาความแข็งแรง การทรงตัว การยืดหยุ่น ความคล่องแคล่วในการใช้วัยะต่าง ๆ และจังหวะการเคลื่อนไหวในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม ปีนป่ายเล่นอิสระ เคลื่อนไหว ร่างกายตามจังหวะดนตรี

4.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อมือ-นิ้วมือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือและระบบประสาทตาได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมการศึกษา ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม และใช้วัสดุอุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

4.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมเป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย

และศาสนาที่นับถือโดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง

4.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เป็นการพัฒนาให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รับผิดชอบความพลอดภัยของตนเองและผู้อื่น โดยรวมทั้งระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้า ให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎหมายกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

4.5 การพัฒนาการคิด เป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิด แก้ปัญหา ความคิดรวบยอด และคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ศึกษาเอกสารที่เล่นเกมการศึกษา ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงาน และทำกิจกรรม ทั้งเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ และรายบุคคล

4.6 การพัฒนาภาษา เป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอด ความรู้สึกนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัยใคร่รู้ จัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กได้กล้าแสดงออกในการฟัง พูด อ่าน เขียน มีนิสัยรักการอ่าน และบุคคลแวดล้อม ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

4.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ โดยจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดนตรี การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระ เล่นบทบาทสมมติ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก และเล่นก่อสร้าง

เครื่องมือ สแนตรี (2555) สรุปไว้ว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง การส่งเสริมพัฒนาการให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง จัดกิจกรรมแบบบูรณาการ โดยเด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นลงมือปฏิบัติและมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นเมการทำงานกลุ่ม แก้ปัญหาและประเมินตนเองซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ

เอรินท์ แสงสาย (2551) สรุปไว้ว่า การจัดประสบการณ์ คือ เด็กช่วงอายุ 2-7 ปี นี้ เป็นวัยที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา

ฉะนั้น การจัดประสบการณ์จึงมีความสำคัญมาก โดยเน้นให้เด็กมีความคิดอย่างอิสระในการแสดงออกและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กด้วยกัน

ครองใจ ขวัญเกษม (2552) สรุปไว้ว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาให้นักเรียนมีความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การเรียนรวมทั้งเจตคติ ค่านิยมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่พึงประสงค์ โดยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติหรือใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์ เป็นการจัดการกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำ จากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ให้เกิดความรู้ ทักษะ รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยไม่จัดเป็นรายวิชา และจัดสภาพแวดล้อมทั้งในและภายนอกห้องเรียนให้เหมาะสมกับเด็ก โดยจัดกิจกรรมตามความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็ก เพื่อให้เด็กจะได้ประสบการณ์ตรง และได้ลงมือกระทำ

ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) กล่าวว่า แผนการจัดประสบการณ์เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็กช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้เด็กปฐมวัยเกิดแนวคิด ทักษะ ความสามารถ คุณลักษณะ ค่านิยม และความเข้าใจอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่สมดุล สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ และมีความสุขในการเรียนรู้ ผู้สอนทุกคนจึงจำเป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้สามารถจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2562) กล่าวว่า การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ต้องศึกษาหลักสูตร มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ตามช่วงอายุของเด็ก เพื่อนำมาจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ และจัดทำแผนการจัดประสบการณ์อย่างหลากหลายครอบคลุมสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งเปลี่ยนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครบทุกสภาพที่พึงประสงค์ในช่วงอายุจริงหรืออายุพัฒนาการ ควรดำเนินตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาผู้สอนควรศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา ประถมไว้อย่างละเอียดจนเกิดความเข้าใจว่าจะต้องพัฒนาเด็กอย่างไรเพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้อย่างการศึกษาหลักสูตรการศึกษาทำไว้ช่วยให้ผู้สอนสามารถออกแบบการจัด

ประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยนอกจากนี้ควรศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อให้มีความเข้าใจยิ่งขึ้นเช่น คู่มือหลักสูตรการสอนปฐมวัย

2. ออกแบบการจัดประสบการณ์ ผู้สอนควรออกแบบการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ในกรณีที่สถานศึกษากำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์แบบหน่วยการจัดประสบการณ์ผู้สอนต้องกำหนดหัวเรื่องเพื่อใช้เป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์และกำหนดรายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์ นำมาจากการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

3. เขียนแผนการจัดประสบการณ์

3.1 เขียนแผนการจัดประสบการณ์รายสัปดาห์ ออกแบบ และกำหนดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการจัดประสบการณ์ ครอบคลุมกิจกรรมประจำวันที่ระบุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยตลอดทั้งสัปดาห์ไว้ล่วงหน้า การเขียนแผนการจัดประสบการณ์หลายสัปดาห์ต้องคำนึงถึงมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ รวมถึงสาระการเรียนรู้ทั้งประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ตามหน่วยการจัดประสบการณ์ที่ได้ออกแบบไว้ ซึ่งเป็นการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมทั้ง 4 ด้าน เป็นกิจกรรมประจำวัน จึงได้เขียนแผนการจัดประสบการณ์หลายสัปดาห์

3.2 เขียนแผนการจัดประสบการณ์รายวัน ระบุรายละเอียดที่ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ซึ่ง ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและการประเมินผล กำหนดวิธีการดำเนินกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ในแผนการจัดประสบการณ์หลายสัปดาห์เป็นขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบ โดยคำนึงถึงวัย พัฒนาการ ช่วงความสนใจของเด็ก และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการ สิ่งที่คุณสอนควรคำนึงถึงในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

4. บันทึกหลังการจัดประสบการณ์ หลังจากจัดประสบการณ์แล้ว ผู้สอนควรบันทึกหลังการจัดประสบการณ์ ทั้งการบันทึกผลการจัดประสบการณ์ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดประสบการณ์ รวมทั้งไตร่ตรองคิดทบทวนเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ของตนเอง ทั้งนี้ ผู้สอนสามารถบันทึกได้ ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะของข้อมูลที่ต้องการ ซึ่งเป็นการบันทึกพฤติกรรมของเด็กตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในลักษณะของการตรวจสอบรายการ และบันทึกเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ จากการกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับแนวความคิดนักวิชาการ ดังนี้

เอรินทร์ แสงสาย (2551) สรุปไว้ว่า แผนการจัดประสบการณ์ หมายถึง การคิดไว้ล่วงหน้าอย่างมีหลักเกณฑ์ว่าครูจะทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ และการวางแผนการสอนจะต้องสัมพันธ์กับวิธีสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและถ้าผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์แล้ว แม้เพียงเล็กน้อย ก็จะทำให้แผนการจัดประสบการณ์นั้น หรือการสอนครั้งนั้นมีความหมายต่อผู้เรียนอย่างยิ่งมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยความสามารถและความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

สรุปได้ว่า การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์นั้นเป็นการคิดวางแผนล่วงหน้าที่จะจัดกิจกรรมให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสมตามวัย ควรศึกษาหลักสูตร มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ตามช่วงอายุของเด็ก เพื่อนำมาจัดทำแผนการจัดประสบการณ์อย่างหลากหลาย ครอบคลุมสภาพที่พึงประสงค์ตามช่วงอายุจริงหรืออายุพัฒนาการ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลตามความสามารถ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ สำหรับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีความสำคัญต่อเด็ก เนื่องจากธรรมชาติของเด็ก ในวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว อีกทั้งสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ เป็นตัวกลางนำความรู้จากผู้สอนสู่เด็ก ทำให้เด็ก เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยาก เปลี่ยนเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจง่าย เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว เพลิิดเพลิน เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า เกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ ตามความต้องการของเด็ก จึงมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยตามบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่นอย่างเหมาะสม เพื่อส่งผลให้บรรลุจุดหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2562) กล่าวว่า เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ ต้องใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่ง เรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล รวมทั้งการใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น มาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถ

ส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ โดยศูนย์การศึกษาพิเศษควรจัดให้ได้อย่างเพียงพอ เพื่อพัฒนาให้เด็กพิการเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้นั้น ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือพิจารณาเลือกใช้จากคู่มือ รายการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา มาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้เด็กพิการเกิดการเรียนรู้ โดยดำเนินการดังนี้

1. จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อ นวัตกรรม และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ในสถานศึกษาและชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้า และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน
2. จัดทำ จัดหาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กพิการ ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดทำ จัดหาสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นสื่อการเรียนรู้
3. เลือกใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เหมาะสม และหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้และความแตกต่างของแต่ละบุคคล
4. ประเมินความเหมาะสมคุณภาพของเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ ที่เลือกใช้ในการจัดการเรียนรู้
5. ศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเด็กพิการ
6. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพ การใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอในการจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมิน คุณภาพเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ควรคำนึงถึงหลักการสำคัญ เช่น ความสอดคล้องกับ หลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ เป็นต้น จากดังกล่าวข้างต้นสอดคล้อง กับแนวความคิดของนักวิชาการ ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ได้สรุปว่า สื่อการสอนเป็นวัสดุอุปกรณ์และวิธีการ ประกอบการสอนเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อความหมายที่ผู้สอนประสงค์จะส่ง หรือถ่ายทอด ไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดการ ศึกษาสำหรับเด็กพิการ โดยการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล รวมทั้งการใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

ทั้งภายในห้องเรียน ภายนอกห้องเรียน ประกอบการจัดการเรียนรู้ ที่สามารถส่งเสริม และสื่อสารให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ได้ โดยศูนย์การศึกษาพิเศษควรจัดให้มีอย่างเพียงพอ และผู้สอนสามารถจัดทำขึ้นเอง หรือพิจารณาเลือกใช้จากคู่มือรายการสื่อมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

ด้านการประเมินพัฒนาการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก ถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เป็นความรับผิดชอบของผู้สอนที่ต้องดำเนินการต่อเนื่อง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมวิธีการประเมินที่เหมาะสม ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา หรือสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กและสรุปผลการประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลว่าเด็กบรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์หรือไม่ เพียงใด ผู้สอนควรวางแผนและพัฒนาการจัดประสบการณ์อย่างไรต่อไป

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2562) กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อายุแรกเกิดถึง 6 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยใช้แบบประเมินที่หลากหลาย โดยนักสหวิชาชีพ รวมทั้งผู้ปกครองเป็นผู้ให้ข้อมูลและร่วมประเมิน ทั้งนี้ โดยใช้กรอบมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ รวมทั้งเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก ตามความต้องการจำเป็นก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาและทบทวนแผนให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล และเมื่อสิ้นสุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อประเมินความสามารถตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ทั้งนี้ นักสหวิชาชีพและผู้ปกครองต้องร่วมกันประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรตามช่วงอายุ

1. แนวทางการประเมินพัฒนาการ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กำหนดเป้าหมาย คุณภาพของเด็กโดยยึดพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนี้

1.1 การประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย การประเมินน้ำหนัก ส่วนสูง และเส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์ สุขภาพอนามัย สุขนิสัยที่ดี การรู้จักความปลอดภัย

การเคลื่อนไหว และการทรงตัว การเล่นและการออกกำลังกาย และการใช้กล้ามเนื้อเล็ก อย่างประสานสัมพันธ์กัน

1.2 การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจ ความสนใจ ความสามารถ และมีความสุขในการทำงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ความรับผิดชอบในการทำงาน ความซื่อสัตย์ สุจริตและรู้สิทธิถูกต้อง ความเมตตากรุณา มีน้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปัน ตลอดจนการประหยัดอดออมและพอเพียง

1.3 การประเมินพัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย การประเมินความมีวินัยในตนเอง การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การระวังภัยจากคนแปลกหน้า และสถานการณ์ที่เสี่ยงอันตราย การดูแลรักษารูปร่างและสิ่งแวดล้อม การมีสัมมาคาราวะและมารยาทตามวัฒนธรรมไทย รักความเป็นไทย การยอมรับความเหมือนความแตกต่างระหว่างบุคคล การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.4 การประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการสนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ความสามารถในการอ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ ความสามารถในการคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ การทำงานศิลปะ การแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และความสามารถในการแสวงหาความรู้

1.5 การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความพิการแต่ละประเภท

1.5.1 การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเห็น ประกอบด้วย ความสามารถในการบูรณาการประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่ในการดำรงชีวิต ความสามารถในการสร้าง ความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหวของคนตาบอด การเตรียมความพร้อมในการอ่าน และเขียน อักษรเบรลล์ ความสามารถในการอ่านและเขียนอักษรเบรลล์ พยัญชนะไทย ที่มีเซลล์เดียว และตัวเลข และความสามารถในการใช้ลูกคิด

1.5.2 การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการได้ยิน ประกอบด้วย ความสามารถใช้และดูแลเครื่องช่วยฟัง ความสามารถในการได้ยินที่หลงเหลืออยู่ในชีวิตประจำวัน ความสามารถแปลงเสียงหรือพูดตามแบบ ความสามารถอ่านริมฝีปาก ความสามารถใช้ภาษาท่าทาง และภาษามือในการสื่อสาร และความสามารถสะกดนิ้วมือ

1.5.3 การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางสติปัญญา ประกอบด้วย ความสามารถสื่อสารได้เหมาะสมกับสถานการณ์ ความสามารถดูแลตนเอง และความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน

1.5.4 การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ประกอบด้วย การดูแลสุขอนามัยเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อน ความสามารถใช้และดูแล รักษาอุปกรณ์เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้ายตนเอง ความสามารถใช้ และดูแลรักษาากายอุปกรณ์เสริม กายอุปกรณ์ อุปกรณ์ดัดแปลง ความสามารถใช้เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วย ในการเรียนรู้ และการควบคุมอวัยวะที่ใช้ในการพูด การเคี้ยว และการกลืน

1.5.5 การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความสามารถในการรับรู้การได้ยิน ความสามารถในการรับรู้การเห็น ความสามารถ ในการจัดลำดับความคิด ความสามารถในการจัดระเบียบตนเอง และความสามารถ ในการบอกตำแหน่ง/ทิศทาง

1.5.6 การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการพูดและภาษา ประกอบด้วย ความสามารถควบคุมอวัยวะในการออกเสียง สามารถออกเสียงตามหน่วยเสียง ได้ชัดเจน สามารถเปล่งเสียงให้เหมาะสมกับธรรมชาติของแต่ละคน และความสามารถควบคุม จังหวะการพูด

1.5.7 การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางพฤติกรรม หรืออารมณ์ ประกอบด้วย ความสามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ความสามารถควบคุม พฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม และความสามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับสังคม

1.5.8 การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะบุคคลออทิสติก ประกอบด้วย การตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสได้เหมาะสม ความสามารถในการเข้าใจภาษา และแสดงออกทางภาษาได้อย่างเหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมตามสถานการณ์

2. ขั้นตอนการประเมิน

การประเมินพัฒนาการเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาตามหลักสูตร ปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา พุทธศักราช 2564 ควรมีการประเมินพัฒนาการโดยใช้แบบประเมินที่หลากหลาย โดยนักสหวิชาชีพ รวมทั้งผู้ปกครองเป็นผู้ให้ข้อมูลและร่วมประเมิน ทั้งนี้ใช้กรอบมาตรฐาน

ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ รวมทั้งเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกตามความต้องการ
จำเป็น ทั้งก่อน ระหว่าง และสิ้นสุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

2.1 การประเมินพัฒนาการในแต่ละช่วงอายุ

2.1.1 ศึกษาและทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงอายุทุกด้าน
ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา พิจารณากิจกรรม
ในการอบรมเลี้ยงดู ลักษณะความพิการของเด็กแต่ละประเภท การจัดประสบการณ์ที่สะท้อน
พัฒนาการของเด็ก

2.1.2 วางแผนเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับใช้บันทึก
และประเมิน พัฒนาการ โดยใช้แบบประเมินความสามารถพื้นฐาน เด็กที่มีความต้องการ
จำเป็นพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา และแบบประเมินหรือแบบทดสอบ
มาตรฐานของนักสหวิชาชีพ แบบบันทึก พฤติกรรม เหมาะที่จะใช้บันทึกพฤติกรรมของเด็ก
การบันทึกประจำวันเหมาะกับการบันทึกกิจกรรมหรือ ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน
การบันทึกการเลือกของเด็กเหมาะสำหรับบันทึกลักษณะเฉพาะ และปฏิกิริยาที่เด็กมีต่อ
สิ่งต่าง ๆ รอบตัว เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงเป็นหน้าที่ของพ่อแม่หรือผู้ดูแลที่จะ เลือกใช้เครื่องมือ
ประเมินพัฒนาการให้เหมาะสม เพื่อจะได้ผลของพัฒนาการที่ถูกต้องตามพัฒนาการ

2.1.3 ดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการหลังจากที่ได้วางแผน
และเลือกเครื่องมือที่จะใช้ประเมินและบันทึกพัฒนาการแล้ว ก่อนจะลงมือประเมินและบันทึก
จะต้องอ่านคู่มือหรือคำอธิบายวิธีการใช้เครื่องมือเหล่านั้นอย่างละเอียด แล้วจึงดำเนินการ
ตามขั้นตอนที่ปรากฏในคู่มือ และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรต่อไป

2.1.4 ประเมินและสรุป ในการประเมินและสรุปนั้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง
หรือผู้ดูแลจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลของสิ่งที่ต้องการประเมิน เช่น การประเมินพัฒนาการด้วย
วิธีการสังเกต เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสังเกต วิธีการสนทนา เครื่องมือที่ใช้คือแบบบันทึก
การสนทนา อาจเป็นการบันทึกการสนทนาระหว่างเด็กกับเด็ก หรือเด็กกับครู พิจารณาผลงาน
โดยเปรียบเทียบกับพัฒนาการ การประเมินควรประเมินหลายๆครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลว่าเด็กมี
พัฒนาการอย่างไร ทำอะไรได้ มากน้อยเพียงใด และสรุปผล

2.1.5 รายงานผลการประเมิน เมื่อได้ผลจากการประเมินและสรุปพัฒนาการ
ของเด็กแล้ว พ่อ แม่ หรือผู้ดูแลจะต้องตัดสินใจว่าจะรายงานข้อมูลนี้ไปยังผู้ใดและเพื่อ
จุดประสงค์อะไร และจะต้องใช้รูปแบบใด สำหรับการอบรมเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตประจำวัน
โดย พ่อแม่ ผู้ดูแล มีการประเมินพัฒนาการเพื่อเฝ้าระวังและเป็นข้อมูลในการพบแพทย์
และอาจนำไปใช้ในการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้

สำหรับครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพะเยา จะต้องรายงานต่อผู้บริหาร เพื่อให้ทราบว่าการกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่จัดให้เด็กนั้นส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้านได้ตามจุดประสงค์หรือไม่ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กต่อไป

2.1.6 ครูผู้สอนจะต้องรายงานผลของการประเมินพัฒนาการตามแบบรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนไปยังผู้ปกครองเด็ก และถ้าผู้ดูแลเด็กมีข้อเสนอแนะหรือจะขอความร่วมมือจากผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กก็อาจเขียนเพิ่มเติมลงไป ในสมุดรายงานได้ และต้องคำนึงเสมอไม่ว่าจะใช้แบบรายงานใดข้อมูลควรจะมี ความหมาย เกิดประโยชน์แก่เด็กเป็นสำคัญ

2.1.7 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นสิ่งสำคัญมาก ผู้ดูแลเด็กต้องตระหนักว่าการทำงานร่วมกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเป็นเรื่องสำคัญ ผู้ดูแลเด็กควร ยกย่องผู้ปกครองที่พยายามมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก ผู้ดูแลเด็กจะต้องต้อนรับผู้ปกครองที่มา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ขอขอบคุณสำหรับความช่วยเหลือ เขียนสมุดสื่อสารถึงผู้ปกครองเพื่อรายงานเรื่องเด็ก พูดคุยด้วยตนเองทางโทรศัพท์หรือทางแอปพลิเคชันทางการสื่อสารอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้ปกครองรู้สึกถึง ความสำคัญของตนเองและต้องการที่จะมีส่วนร่วมกับผู้ดูแลเด็กในการพัฒนาเด็กของตน

2.2 การประเมินมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์

ผู้สอนต้องวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ และกำหนดสิ่งที่ประเมินจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เพื่อวางแผนการประเมินพัฒนาการ ดังนี้

2.2.1 การวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์

การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การจัดประสบการณ์ได้มีการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องของมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ สาระการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อกำหนดหน่วยการเรียนรู้ โดยการนำสภาพที่พึงประสงค์ที่ได้จากการวิเคราะห์มากำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ และกำหนดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมการเล่นตามมุม กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง เกมการศึกษา

2.2.2 การกำหนดประเด็นการประเมิน

เป็นการกำหนดพัฒนาการที่ต้องการประเมิน คือ สภาพที่พึงประสงค์ ที่นำมากำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ซึ่งครอบคลุมพัฒนาการ

ทั้ง 4 ด้านและทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และเชื่อมโยงไปยังจุดประสงค์ของแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวัน ดังนั้นประเด็นการประเมินจึงประกอบไปด้วยจุดประสงค์ของแผนการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ

3. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก ครูผู้สอนต้องวางแผนและกำหนดวิธีการประเมินให้เหมาะสมกับกิจกรรม ใช้การสังเกตพฤติกรรม การประเมินผลงาน/ชิ้นงาน การพูดคุยหรือสัมภาษณ์เด็ก วิธีการที่ครูผู้สอนเลือกใช้ต้องมากกว่า 2 วิธีการ หรือใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น

- 3.1 การสังเกตและการบันทึก
- 3.2 การบันทึกการสนทนา
- 3.3 การสัมภาษณ์
- 3.4 สารนิทัศน์สำหรับเด็กเพื่อการประเมินพัฒนาการ
- 3.5 การประเมินการเจริญเติบโต
- 3.6 การประเมินผลงานและชิ้นงาน
- ฯลฯ

4. เกณฑ์การประเมิน

ในการวัดและประเมินผลมีวิธีการและเกณฑ์การประเมินดังนี้

4.1 วิธีการวัดและประเมินผล ใช้การสังเกตพฤติกรรม และประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของพัฒนาการแต่ละด้านที่กำหนดในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือแผนให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว

4.2 เกณฑ์ในการประเมินผล ซึ่งจะนำไปสู่การสรุปผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ดำเนินการประเมินจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือแผนให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

4.2.1 ด้านพัฒนาการ ตัดสินคุณภาพผู้เรียนเป็น 5 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง

4.2.2 ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตัดสินเป็น 5 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง

4.2.3 ด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ให้ตัดสินเป็น ผ่าน และไม่ผ่าน

5. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อผู้สอนวางแผนการประเมินพัฒนาการแล้วควรทำการสังเกตพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การพูดคุย หรือสัมภาษณ์เด็ก หรือการประเมินผลงานชิ้นงานของเด็กอย่างเป็นระบบ เพื่อรวบรวมข้อมูลพัฒนาการของเด็กให้ครอบคลุมเด็กทุกคนแล้วสรุปลงในแบบบันทึกผลการประเมินสภาพที่พึงประสงค์

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพที่พึงประสงค์ ผู้สอนควร เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล โดยสภาพที่พึงประสงค์ 1 ข้อ ควรได้รับการประเมินพัฒนาการ อย่างน้อย 2 ครั้งต่อ 1 ภาคเรียน ระยะเวลาควรเป็นการประเมินเพื่อความก้าวหน้า ไม่ควรเป็นการประเมินเพื่อตัดสินพัฒนาการของเด็ก ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลผลการประเมินพัฒนาการ ตามสภาพที่พึงประสงค์จึงเป็นการสะสมเพื่อยืนยันว่าเด็กเกิดพัฒนาการตามสภาพที่พึงประสงค์นั้น ๆ ชัดเจนและมีความน่าเชื่อถือ

6. การสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็ก

ศูนย์การศึกษาพิเศษ กำหนดให้มีการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กรายตัวบ่งชี้ รายมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และในภาพรวมของพัฒนาการรายด้าน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง สำหรับแนวทางการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละตัวบ่งชี้ โดยคำนึงถึง ปรัชญาการศึกษา และหลักการของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พุทธศักราช 2564 รวมทั้งการนำข้อมูลผลการประเมินไปใช้เพื่อพัฒนาเด็กต่อไป

7. การรายงานผลการประเมินพัฒนาการและการนำข้อมูลไปใช้

การรายงานผลการประเมินพัฒนาการเป็นการสื่อสารให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องได้ ทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมินพัฒนาการและจัดทำเอกสารรายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ หรืออย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง การรายงานผลการประเมินพัฒนาการสามารถรายงานเป็นระดับคุณภาพตามพฤติกรรมที่แสดงออกถึงพัฒนาการแต่ละด้านที่สะท้อนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้ง 14 ข้อตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

สรุปได้ว่า การประเมินพัฒนาการ เป็นการประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยใช้แบบประเมินที่หลากหลาย โดยนักสหวิชาชีพ รวมทั้งผู้ปกครองเป็นผู้ให้ข้อมูลและร่วมประเมิน โดยใช้กรอบมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ตามความต้องการจำเป็นพิเศษ ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของ

แต่ละบุคคล ระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และเมื่อสิ้นสุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

บุญสิตา วงศรี (2560) ได้ศึกษา เรื่อง ศึกษาสภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษในเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ การศึกษาค้นคว้ามีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ มีการดำเนินงานตามกระบวนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม 7 กระบวนการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การปฏิบัติสูงที่สุด ได้แก่ การประเมินความสามารถพื้นฐาน รองลงมาคือ การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษาและการส่งต่อ การประเมินความก้าวหน้า การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด ได้แก่ การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและการส่งต่อ

2. ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นจากสภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารและครูผู้สอนที่จำแนกเป็นเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน โดยรวมพบว่า มีสภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สำนักงานศึกษาธิการภาค 2 (2561) ได้ศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นของครูผู้สอนระดับปฐมวัยในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 กับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนระดับปฐมวัยในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

พุทธศักราช 2560 ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนระดับปฐมวัยกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

1. การศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนระดับปฐมวัยในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 กับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 พบว่า โดยรวมและรายด้านครูผู้สอนปฐมวัยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ตามลำดับ

2. ด้านนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษากับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 พบว่า โดยรวมและรายข้อครูผู้สอนปฐมวัยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้การสนับสนุนในการจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2561 ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และผู้บริหารสถานศึกษามีทิศทางในการส่งเสริมสนับสนุนครูผู้สอนปฐมวัยให้มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ ตามลำดับ

3. ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 พบว่า โดยรวมและรายข้อครูผู้สอนปฐมวัยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ดังนี้ สถานศึกษามีการดำเนินการประชุมวางแผนปรึกษาหารือเพื่อเตรียมการจัดทำแผนการเรียนการสอนหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ครูผู้สอนร่วมจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้หลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีการรับรู้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ตามลำดับ

4. ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 พบว่า โดยรวมและรายข้อครูผู้สอนปฐมวัยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ดังนี้ มีการเตรียมการจัดทำแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และติดตามประเมินพัฒนาการทุกด้านของเด็กปฐมวัย ครูได้รับการอบรมพัฒนาเพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

และสถานศึกษาได้มีการวางแผนจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านปฐมวัยตามลำดับ

5. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 พบว่า โดยรวมและรายข้อครูผู้สอนปฐมวัยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ดังนี้ สถานศึกษาจัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลภายในสถานศึกษาตามแนวทางของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 จัดประชุมชี้แจงให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบในการเตรียมการเพื่อรองรับการติดตาม ประเมินผล การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลมีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนที่จะส่งผลต่อพัฒนา การศึกษาปฐมวัย ตามลำดับ

6. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสถานศึกษามีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาที่สามารถเข้าถึงชุมชน การมีมนุษย์สัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่ เช่น หน่วยงาน สาธารณสุขที่จะเข้ามาดูแลเรื่องสุขภาวะอนามัยของเด็ก สถานีตำรวจ ดูแลเรื่องการจราจร และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้าใจเบื้องต้นระหว่าง สถานศึกษากับผู้ปกครองเด็ก ก่อนนำเด็กเข้าเรียนให้มีความเชื่อมั่นว่าเด็กจะมีความสุข มีความปลอดภัยและสามารถมีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับ กลุ่มโรงเรียนควรมีกิจกรรม ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้กันและกัน สามารถขับเคลื่อนการจัดทำหลักสูตร การเขียนแผน จัดประสบการณ์ให้มีความเข้าใจในการเรียนรู้ได้ง่ายเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจดีขึ้น ผู้บริหารต้องนิเทศครูผู้สอนเป็นระยะ เพื่อดูผลพัฒนาการของนักเรียน และมีความต้องการ ให้หน่วยงานต้นสังกัดเข้ามาให้คำปรึกษาแนะนำแก้ไขปัญหาตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุน การจัดการศึกษาอย่างใกล้ชิดเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่สถานศึกษา

นลินี วรวัช (2562) ได้ศึกษา เรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการนำหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาในจังหวัดสุโขทัย ผลวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการนำหลักสูตรการส่นไหวสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาในจังหวัดสุโขทัย โดยรวมมีปัญหาอยู่ระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามี มีระดับปัญหาอยู่ใน ระดับปานกลางทุกด้าน โดยระดับปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยเตรียมจะมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการ จัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ 2) ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ 3) ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย 4) ด้านการจัดประสบการณ์ และ 5) ด้านการ ประเมินพัฒนาการ ตามลำดับ

2. แนวทางการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาในจังหวัดสุโขทัย ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ควรจะต้องมีการประชุมชี้แจงเพื่อให้เกิดความเข้าใจในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ผู้บริหารควรส่งเสริม และสนับสนุนในการให้ครูได้รับการอบรม หรือศึกษาดูงานเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น 2) ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ควรจะทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและศึกษาหลักสูตรและนำไปวางแผนโครงสร้างหลักสูตร นำไปสู่การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ สำหรับนำไปจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กับเด็กปฐมวัย ควรมีการประเมินผลการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ปรับปรุงให้มีคุณภาพและนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพระดับสายชั้นเดียวกัน ควรร่วมกันเขียนแผนด้วยกันและสามารถใช้แผนการจัดประสบการณ์ 3) ด้านการจัดประสบการณ์ ควรกระตุ้นให้ผู้ปกครองได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย โดย อาจมีการจัดประชุม อบรม พบปะพูดคุยหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วม รับรู้ และร่วมมือกันพัฒนาเด็กอย่างจริงจัง โรงเรียนควรกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนของการจัดกิจกรรมในโรงเรียน โรงเรียนต้องมีความพร้อมที่จะรับคำติชมและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ด้วย เพื่อที่จะพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขในกิจกรรมต่อไป ควรตระหนักเสมอว่าชุมชนเป็นแหล่งสำคัญต่อการเรียนของเด็กและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาศึกษาของเด็ก ผู้บริหารควรมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในการที่จะให้มีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกัน ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในโรงเรียน เพื่อให้ทุกคนปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน 4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ ควรมีงบประมาณที่เพียงพอหรือขอสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น เพื่อจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เครื่องเล่นสนาม ครุภัณฑ์ ควรให้เหมาะสมกับช่วงวัย สำหรับขนาดเครื่องเล่นและสื่ออุปกรณ์ และต้องมีความสะอาดปลอดภัยในการเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย ควรมีการปรับปรุงวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เครื่องเล่นอยู่เสมอ การวางวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เครื่องเล่น จะต้องมีการแสงสว่างที่เพียงพอต่อการทำกิจกรรมสำหรับเด็ก 5) ด้านการประเมินพัฒนาการ ควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย ควรกำหนดเกณฑ์ให้ชัดเจน การกำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้การประเมิน ครูจะต้องวางแผนกำหนดวิธีการประเมินให้เหมาะสมกับกิจกรรม ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดประสบการณ์ รู้จักการสังเกตเด็กและอาจจะต้องมีประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่อง

มณฑล วิชาไฮ (2563) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 การศึกษาค้นคว้า มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษาในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ การบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา 4) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ วุฒิทางการศึกษาในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นเพศที่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา มีดังนี้ (1) ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ (2) ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาสุขภาพกายตามพัฒนาการช่วงอายุ ของนักเรียน และ (3) ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ จากของจริงและลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง (4) แนวทางเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ได้แนวทางดังนี้ (1) โรงเรียนจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจ ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (2) โรงเรียนจะต้องจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมองอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการของเด็ก เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ (3) โรงเรียน จะต้องส่งเสริมการผลิต จัดหาและพัฒนา สื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้ของครูบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างต่อเนื่อง (4) โรงเรียนจะต้องจัดประชุม ผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดปฏิทินการนิเทศ หรือแผนการนิเทศ กำกับ ติดตามที่เหมาะสม ต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรม และ (5) โรงเรียนจะต้องวางแผนการวัด ประเมินผล และรายงานผลการศึกษาระดับปฐมวัยอย่างเป็นระบบ

พัชรภรณ์ กุณแสงคำ และสสิริพร เซวณชัย (2563) ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผลวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการออกแบบการจัดประสบการณ์ 3) ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ 4) ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ และ 5) ด้านการประเมินพัฒนาการ จำนวน 15 แนวทาง

กฤติยา นุชเกษม (2564) ได้ศึกษา เรื่อง การศึกษาสภาพการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามเพศ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการศึกษาการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ รองลงมา ด้านการประเมินพัฒนาการ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการจัดสภาพแวดล้อมสื่อและแหล่งเรียนรู้

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามเพศ พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา ไม่มีความแตกต่างกัน แต่จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาและ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศุภนิดา อินทร์สุข (2565) ได้ศึกษา เรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์

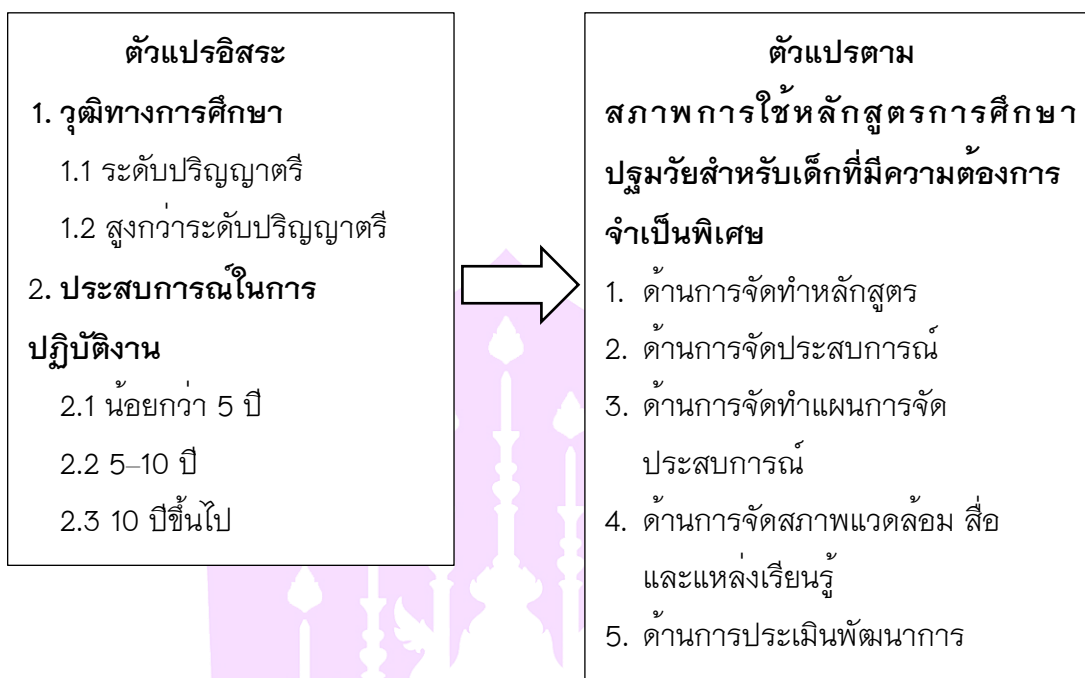
1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ปฐมวัย

2. แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 พบว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยประกาศใช้อย่างถูกต้อง การจัดอบรมปฏิบัติการ การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ปฐมวัย การสร้างหรือปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การศึกษาปฐมวัย การ 1-2 จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ความเข้าใจกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการภายในสถานศึกษาให้เป็นระบบ ใช้สื่อเทคโนโลยีนวัตกรรมและกิจกรรมที่หลากหลาย การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับและสร้างความเข้าใจในหัวข้อของการประเมินร่วมกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดจากคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2562) ในเรื่องการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดทำหลักสูตร 2) ด้านการจัดประสบการณ์ 3) ด้านการทำแผนการจัดประสบการณ์ 4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ 5) ด้านการประเมินพัฒนาการ ซึ่งได้จัดเป็นกรอบแนวคิดดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาที่สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ประกอบด้วยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน รวมทั้งหมด 645 คน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2564, สืบออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Kercie and Morgan, 1970 อ้างอิงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2557, หน้า 64) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แล้วนำมากำหนดสัดส่วนตามขนาดของประชากรในแต่ละศูนย์ฯ และทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตาราง 1 แสดงข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สถานศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพะเยา	75	29
ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดเชียงราย	100	39
ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำพูน	61	23
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดเชียงใหม่	143	56
ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน	77	30
ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง	76	29
ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน	57	21
ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดแพร่	56	21
รวม	654	248

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีลักษณะแบบตรวจสอบตามรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการจัดทำหลักสูตร
2. ด้านการจัดประสบการณ์
3. ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้
5. ด้านการประเมินพัฒนาการ

ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะมาตราส่วนแบบประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าคะแนนของสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

โดยกำหนดตัวเลือกไว้ 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 73) ดังนี้

5 หมายถึง มีระดับการการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับการการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระดับมาก

3 หมายถึง มีระดับการการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับการการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระดับน้อย

1 หมายถึง มีระดับการการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้าเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 เพื่อแนวทางในกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2562) คือ

- 1.1 ด้านการจัดทำหลักสูตร
- 1.2 ด้านการจัดประสบการณ์
- 1.3 ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์
- 1.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้
- 1.5 ด้านการประเมินพัฒนาการ

2. สร้างเครื่องมือแบบสอบถามตรงตามวัตถุประสงค์ เกี่ยวข้องกับสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยให้ครอบคลุมขอบข่ายเนื้อหาสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยแบ่งคำถามออกเป็นทั้ง 5 ด้าน

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างโดยนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจค่าความเที่ยงของเนื้อหา (Content Validity) และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค (Index of item-Objective Congruence: IOC) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน คือ

5.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนทร คล้ายอ่ำ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

5.2 นายสุวิทย์ สุทาลา ผู้อำนวยการ ชำนาญการพิเศษศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพะเยา

5.3 นางสาวปาริฉัตร ปริงเชื้อ หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพะเยา

โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item – Objective Congruence: IOC) พบว่า ทุกข้อคำถาม อยู่ระหว่าง 0.67–1.00

6. ปรับปรุงข้อคำถามบางข้อตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจอีกครั้ง

7. นำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 ชุด จึงปรับแก้ไขหาค่าเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาคของแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

8. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ สำหรับใช้ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 เพื่อขอความร่วมมือศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ในการเก็บข้อมูลจากสถานศึกษา

2. ทำหนังสือจากกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด

3. เก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยส่งแบบสอบถามไปศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำนวน 248 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามและทำการวิเคราะห์แบบสอบถาม ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, หน้า 69) นำเสนอในรูปแบบตารางเป็นรายด้าน และรายชื่อเพื่อนำค่าเฉลี่ยมาแปลผล ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง มีระดับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง มีระดับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง มีระดับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง มีระดับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง มีระดับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลมาเปรียบเทียบสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-Test) และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญโดยการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Sheffe's Method) (สมชาย วรวิจิตรเกษมสกุล, 2554)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับคำถามในการวิจัย และการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามแต่ละข้อโดยใช้สูตร IOC

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ

R แทน คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[\frac{1 - \sum S_i^2}{S_T^2} \right]$$

เมื่อ α คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

S_i คือ ความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

k คือ จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_T คือ ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่หรือจำนวนข้อมูลที่ต้องการหาร้อยละ

n แทน จำนวนของข้อมูลทั้งหมด

2.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทน ร้อยละ

x แทน ความถี่หรือจำนวนข้อมูล

n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

x แทน คะแนนแต่ละคน

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละคนยกกำลังสอง

$(\sum x)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

n แทน จำนวนกลุ่มเป้าหมาย

3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

3.1 วิเคราะห์ การทดสอบค่าที (t-test Independent)

$$t = \frac{\frac{\sum D}{n}}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n(n-1)}}} \quad \text{เมื่อ } df = n - 1$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

D แทน ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่คะแนน

3.2 วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบองค์ประกอบเดียว (One-Way Analysis of Variance) หากพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้สูตร

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ F แทน ค่าแจกแจงของ F (f-distribution)

MS_B แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (Mean Square Between Group)

MS_W แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม (Mean Square within Group)

3.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

$$s = \sqrt{(K - 1)F_{(a; df_r, df_2)}} \sqrt{MS_E \left[\sum_{j=1}^K \frac{(c_j)^2}{n_j} \right]}$$

เมื่อ S แทน ค่าวิกฤตของ Scheffe

K แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาเปรียบเทียบกัน

a; df_r, df_2 แทน เปิดค่า F ในตารางแจกแจงค่า F ที่ a มีค่า 0.05

และ df_r คือ ค่า df_8 ถ้าเป็นการวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียวในตารางวิเคราะห์ความแปรปรวน ส่วน df_2 คือ ค่า df_w หรือค่า df_E ค่าใดค่าหนึ่ง

MS_E แทน ค่าความคลาดเคลื่อนของตารางความแปรปรวน

c_j แทน ค่าสัมประสิทธิ์ Contrast ซึ่งจะมีค่าเป็น 1, -1, 1, -1....

n_j แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ลำดับขั้นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ลำดับขั้นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตาม วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งนำมาแจกแจงค่าความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งนำมาแจกแจง ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. วุฒิทางการศึกษา		
1) ระดับปริญญาตรี	196	79.03
2) สูงกว่าปริญญาตรี	52	20.97
รวม	248	100.00
2. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
1) น้อยกว่า 5 ปี	58	23.39
2) 5-10 ปี	138	55.65
3) 10 ปีขึ้นไป	52	20.96
รวม	248	100.00

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า วุฒิทางการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 79.03 รองลงมา วุฒิทางการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 20.97 และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5-10 ปี จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 55.65 รองลงมา น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 23.39 และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 20.96

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษา พิเศษ เครือข่ายที่ 8 จากกรอบการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 5 ด้าน โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตาราง

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 แยกเป็นรายด้าน

การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	n = 248		แปลผล	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดทำหลักสูตร	4.71	0.37	มากที่สุด	4
2. ด้านการจัดประสบการณ์	4.73	0.38	มากที่สุด	3
3. ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์	4.74	0.37	มากที่สุด	2
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้	4.68	0.42	มากที่สุด	5
5. ด้านการประเมินพัฒนาการ	4.75	0.38	มากที่สุด	1
โดยรวม	4.72	0.34	มากที่สุด	

จากตาราง 3 พบว่า การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) ซึ่งพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการประเมินพัฒนาการ ($\bar{X} = 4.75$) รองลงมา ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ($\bar{X} = 4.74$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.68$)

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษา
ปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริม
ประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดทำหลักสูตร

ด้านการจัดทำหลักสูตร	n = 248		แปลผล	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1 สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา	4.77	0.45	มากที่สุด	1
2 สถานศึกษามีการวิเคราะห์หลักสูตรตามมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และ สภาพพึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	4.76	0.45	มากที่สุด	2
3 สถานศึกษามีการกำหนดสาระการเรียนรู้ โดยยึดหลักสูตรตามมาตรฐานคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มี ความต้องการจำเป็นพิเศษ	4.75	0.46	มากที่สุด	3
4 สถานศึกษามีการสร้างความรู้ความเข้าใจ ในเอกสารหลักสูตร และคู่มือของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษ ให้กับบุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง	4.73	0.47	มากที่สุด	5
5 สถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมการใช้ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มี ความต้องการจำเป็นพิเศษ สู่การปฏิบัติ และเพื่อรองรับการตรวจสอบหลักสูตร	4.67	0.53	มากที่สุด	7
6 สถานศึกษามีการกำหนดระยะเวลาเรียน ที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียน	4.74	0.47	มากที่สุด	4

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านการจัดทำหลักสูตร	n = 248		แปลผล	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
7 สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตร การศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษ อย่างต่อเนื่อง	4.71	0.52	มากที่สุด	6
8 สถานศึกษามีการประเมินและรายงานผลในการ จัดการศึกษา	4.66	0.55	มากที่สุด	8
9 สถานศึกษามีการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่าง การศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1	4.56	0.60	มากที่สุด	9
โดยรวม	4.71	0.37	มากที่สุด	

จากตาราง 4 พบว่า การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการ จัดทำหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) ซึ่งพิจารณาเป็นรายด้าน โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร ของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.77$) รองลงมา สถานศึกษามีการวิเคราะห์หลักสูตรตามมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพพึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ($\bar{X} = 4.76$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษา ปีที่ 1 ($\bar{X} = 4.56$)

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษา
ปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริม
ประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดประสบการณ์

ด้านการจัดประสบการณ์	n = 248		แปลผล	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1 สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ ทั้งในการจัดกิจกรรม ทักษะและสาระการเรียนรู้	4.72	0.50	มากที่สุด	7
2 สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์จากการเล่น และการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง	4.68	0.50	มากที่สุด	8
3 สถานศึกษามีการส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้อำนวยความสะดวก และสนับสนุน การเรียนรู้กับผู้เรียนโดยการจัดประสบการณ์ ที่หลากหลาย	4.73	0.47	มากที่สุด	5
4 สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ โดยการเปิด โอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น มีการใช้ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายโดย สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน	4.67	0.49	มากที่สุด	9
5 สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง	4.74	0.46	มากที่สุด	3
6 สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีทักษะตามพัฒนาการ โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.76	0.45	มากที่สุด	1
7 สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา	4.74	0.47	มากที่สุด	4

ตาราง 5 (ต่อ)

	ด้านการจัดประสบการณ์	n = 248		แปลผล	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
8	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ และจัดสภาพแวดล้อมทั้งในและภายนอกห้องเรียนที่เหมาะสม โดยจัดกิจกรรมตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน	4.72	0.49	มากที่สุด	6
9	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์และจัดทำแผนการจัดการศึกษาได้เหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียนแต่ละประเภท	4.73	0.47	มากที่สุด	5
10	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ โดยมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมตามสถานการณ์สภาพจริง	4.76	0.47	มากที่สุด	2
โดยรวม		4.73	0.38	มากที่สุด	

จากตาราง 5 พบว่า การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดประสบการณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) ซึ่งพิจารณาเป็นรายด้านโดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะตามพัฒนาการ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 4.76$) รองลงมาสถานศึกษามีการจัดประสบการณ์โดยมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมตามสถานการณ์สภาพจริง ($\bar{X} = 4.76$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น มีการใช้สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.67$)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษา
ปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริม
ประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดทำแผนการจัด
ประสบการณ์

ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์	n = 248		แปลผล	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1 สถานศึกษามีการส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษา ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์เพิ่มเติมให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น	4.71	0.49	มากที่สุด	6
2 สถานศึกษามีการกำหนดหัวเรื่องเพื่อใช้เป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์และกำหนดรายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์จากการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	4.70	0.49	มากที่สุด	7
3 สถานศึกษามีการออกแบบการจัดทำแผนการจัดการศึกษา สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	4.74	0.46	มากที่สุด	3
4 สถานศึกษามีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ครอบคลุมมาตรฐานคุณลักษณะสถานศึกษามีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ครอบคลุมมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สภาพที่พึงประสงค์ และตามความสามารถ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา	4.72	0.47	มากที่สุด	5
5 สถานศึกษามีการจัดทำแผนจัดประสบการณ์ และกำหนดกิจกรรมครอบคลุมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้	4.73	0.47	มากที่สุด	4

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์	n = 248		แปลผล	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
6 สถานศึกษามีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ โดยครอบคลุมพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา	4.79	0.45	มากที่สุด	1
7 สถานศึกษามีการจัดทำบันทึกผลการจัดประสบการณ์ตามสภาพจริงโดยยึดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้	4.76	0.47	มากที่สุด	2
โดยรวม	4.74	0.37	มากที่สุด	

จากตาราง 6 พบว่า การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$) ซึ่งพิจารณาเป็นรายด้าน โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด สถานศึกษามีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ โดยครอบคลุมพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา ($\bar{X} = 4.79$) รองลงมา สถานศึกษามีการจัดทำบันทึกผลการจัดประสบการณ์ตามสภาพจริงโดยยึดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ($\bar{X} = 4.76$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการกำหนดหัวเรื่องเพื่อใช้เป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์และกำหนดรายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์จากการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ($\bar{X} = 4.70$)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษา
ปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริม
ประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม
สื่อ และแหล่งเรียนรู้

	ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้	n = 248		แปลผล	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	สถานศึกษามีการจัดวางอุปกรณ์ วัสดุ สื่อ เครื่องเล่น ครุภัณฑ์ ได้เหมาะสมกับพัฒนาการ และประเภทความพิการ	4.65	0.54	มากที่สุด	7
2	สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อม โดยการใช้ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และ แหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น พิเศษของแต่ละบุคคล	4.96	0.52	มากที่สุด	3
3	สถานศึกษามีการจัดหาอุปกรณ์ วัสดุ สื่อ เครื่องเล่น ได้เพียงพอ และเหมาะสมสอดคล้องกับ ความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล	4.68	0.52	มากที่สุด	4
4	สถานศึกษามีการรักษาความสะอาดของอุปกรณ์ วัสดุ สื่อ เครื่องเล่น ครุภัณฑ์ ที่พร้อมจะใช้งานเสมอ	4.67	0.50	มากที่สุด	5
5	สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมทั้งในและนอก ห้องเรียนให้มีความสะอาด และปลอดภัยพร้อมจะให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้	4.69	0.49	มากที่สุด	2
6	บุคลากรทางการศึกษามีการจัดทำสื่อและ แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ ของผู้เรียน	4.70	0.49	มากที่สุด	1
7	สถานศึกษามีการจัดเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลาย เหมาะสม และเพียงพอ	4.66	0.52	มากที่สุด	6
8	สถานศึกษามีการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในและ ภายนอกห้องเรียน เหมาะสมและเพียงพอต่อ การจัดกิจกรรม	4.68	0.52	มากที่สุด	4
โดยรวม		4.68	0.42	มากที่สุด	

จากตาราง 7 พบว่า การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) ซึ่งพิจารณาเป็นรายด้าน โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด บุคลากรทางการศึกษา มีการจัดทำสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.70$) รองลงมา สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนให้มีความสะอาด และปลอดภัยพร้อมจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ($\bar{X} = 4.69$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการจัดวางอุปกรณ์ วัสดุ สื่อ เครื่องเล่น ครุภัณฑ์ ได้เหมาะสมกับพัฒนาการ และประเภทความพิการ ($\bar{X} = 4.65$)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการประเมินพัฒนาการ

ด้านการประเมินพัฒนาการ	n = 248		แปลผล	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1 สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการตามมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	4.73	0.46	มากที่สุด	5
2 สถานศึกษามีกำหนดประเด็นการประเมินพัฒนาการ มีการวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	4.77	0.43	มากที่สุด	2
3 สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการที่กำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอย่างหลากหลาย โดยนักสหวิชาชีพผู้ที่เกี่ยวข้อง	4.71	0.48	มากที่สุด	8

ตาราง 8 (ต่อ)

	ด้านการประเมินพัฒนาการ	n = 248		แปลผล	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
4	สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการจริงตามสภาพความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน	4.72	0.46	มากที่สุด	7
5	สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการโดยกำหนดเกณฑ์การประเมินและระดับคุณภาพ	4.73	0.45	มากที่สุด	4
6	สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการ โดยมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลของพัฒนาการของผู้เรียน	4.77	0.43	มากที่สุด	2
7	สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการผู้เรียนเป็นรายบุคคล ก่อน ระหว่าง และหลังการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	4.73	0.50	มากที่สุด	6
8	สถานศึกษามีการสรุปผลการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อแสดงถึงพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง	4.77	0.46	มากที่สุด	3
9	สถานศึกษามีการนำผลการประเมินพัฒนาการผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนา และปรับปรุงต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งต่อไป	4.73	0.50	มากที่สุด	6
10	สถานศึกษามีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนให้แก่ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ	4.78	0.44	มากที่สุด	1
โดยรวม		4.75	0.38	มากที่สุด	

จากตาราง 8 พบว่า การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการประเมินพัฒนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) ซึ่งพิจารณา

เป็นรายด้าน โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด สถานศึกษามีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนให้แก่ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ($\bar{X} = 4.78$) รองลงมา สถานศึกษามีกำหนดประเด็นการประเมินพัฒนาการ มีการวิเคราะห์มาตรฐานตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและสถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการ โดยมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลของพัฒนาการของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.77$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการที่กำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอย่างหลากหลาย โดยนักสหวิชาชีพ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.71$)

ตาราง 9 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ด้าน	ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	t	p - value
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	ปริญญาตรี	4.69	0.37	0.898	0.370
	สูงกว่าปริญญาตรี	4.75	0.36		
2. ด้านการจัดประสบการณ์	ปริญญาตรี	4.72	0.39	0.195	0.845
	สูงกว่า	4.73	0.37		
3. ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์	ปริญญาตรี	4.73	0.36	0.304	0.761
	สูงกว่า	4.75	0.38		
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้	ปริญญาตรี	4.67	0.42	0.269	0.788
	สูงกว่า	4.69	0.41		
5. ด้านการประเมินพัฒนาการ	ปริญญาตรี	4.74	0.38	0.349	0.727
	สูงกว่า	4.76	0.38		
โดยรวม		4.23	0.92	0.129	1.644

หมายเหตุ: *นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยค่า t-test พบว่า บุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามวุฒิการศึกษา มีความคิดเห็นต่อการ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามประเภทการดำเนินการปฏิบัติงาน

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-value
ด้านการจัดทำหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	2	1.269	0.635	4.890*	0.008*
	ภายในกลุ่ม	245	31.795	0.130		
	รวม	247	33.064			
ด้านการจัดประสบการณ์	ระหว่างกลุ่ม	2	2.111	1.055	7.637*	0.001*
	ภายในกลุ่ม	245	33.859	0.138		
	รวม	247	35.970			
ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์	ระหว่างกลุ่ม	2	1.346	0.673	5.146*	0.006*
	ภายในกลุ่ม	245	32.045	0.131		
	รวม	247	33.391			
ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	1.667	0.833	4.855*	0.009*
	ภายในกลุ่ม	245	42.050	0.172		
	รวม	247	43.717			
ด้านการประเมินพัฒนาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.882	0.941	6.834*	0.001*
	ภายในกลุ่ม	245	33.732	0.138		
	รวม	247	35.614			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.621	0.811	7.228*	0.001*
	ภายในกลุ่ม	245	27.473	0.112		
	รวม	247	29.094			

หมายเหตุ: * นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .050

จากตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า บุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริม

ประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ซึ่งพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดประสบการณ์ ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมิน พัฒนาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

เพื่อทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีของ Scheffe' ดังตาราง 11-15

ตาราง 11 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการจัดทำหลักสูตร โดยวิธีของ Scheffe' (n = 248)

ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี (n = 58)	5-10 ปี (n = 138)	10 ปีขึ้นไป (n = 52)
น้อยกว่า 5 ปี	4.63	-	-.13674*	-
5-10 ปี	4.77	.13674*	-	.15140*
10 ปีขึ้นไป	4.62	-	-.15140*	-

หมายเหตุ: *นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดทำหลักสูตร แตกต่างกับผู้ที่ประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8

ด้านการจัดทำหลักสูตร แตกต่างกับผู้ที่มีการประกอบการทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามประสบการณ์ในการ ปฏิบัติงาน ด้านการจัดประสบการณ์ โดยวิธีของ Scheffe' (n = 248)

ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี (n = 58)	5-10 ปี (n = 138)	10 ปีขึ้นไป (n = 52)
น้อยกว่า 5 ปี	4.66	-	-.14055*	-
5-10 ปี	4.80	.14055*	-	.21973*
10 ปีขึ้นไป	4.58	-	-.21973*	-

หมายเหตุ: *นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัด ประสบการณ์ แตกต่างกับผู้ที่มีการประกอบการทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ การทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็ก ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดประสบการณ์ แตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 13 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ โดยวิธีของ Scheffe' (n = 248)

ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี (n = 58)	5-10 ปี (n = 138)	10 ปีขึ้นไป (n = 52)
น้อยกว่า 5 ปี	4.68	-	-.12040*	-
5-10 ปี	4.80	.12040*	-	.17109*
10 ปีขึ้นไป	4.63	-	-.17109*	-

หมายเหตุ: *นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ แตกต่างกับผู้ที่ประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ แตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้โดยวิธีการของ Scheffe' (n = 248)

ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี (n = 58)	5-10 ปี (n = 138)	10 ปีขึ้นไป (n = 52)
น้อยกว่า 5 ปี	4.58	-	-.16504*	-
5-10 ปี	4.75	.16504*	-	.16496*
10 ปีขึ้นไป	4.58	-	-.16496*	-

หมายเหตุ: *นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกับผู้ที่ประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี และผู้ที่ประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกับผู้ที่ประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการประเมินพัฒนาการ โดยวิธีของ Scheffe' (n = 248)

ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี (n = 58)	5-10 ปี (n = 138)	10 ปีขึ้นไป (n = 52)
น้อยกว่า 5 ปี	4.67	-	-.15105*	-
5-10 ปี	4.82	.15105*	-	.19674*
10 ปีขึ้นไป	4.63	-	-.19674*	-

หมายเหตุ: *นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการประเมินพัฒนาการ แตกต่างกับผู้ที่ประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี และผู้ที่ประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการประเมินพัฒนาการ แตกต่างกับผู้ที่ประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

บทสรุป

การนำเสนอผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผลและขอเสนอแนะ ตามลำดับ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ผลการวิจัย พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินพัฒนาการ รองลงมาด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ตามลำดับ และส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ ซึ่งพิจารณาสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นรายด้าน สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1.1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งพิจารณาเป็นรายด้าน โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา รองลงมา สถานศึกษามีการวิเคราะห์หลักสูตรตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพพึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการสร้างรอยเชื่อมต่อการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1

1.2 ด้านการจัดประสบการณ์ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งพิจารณาเป็นรายด้าน โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะตามพัฒนาการ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รองลงมา สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์โดยมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมตามสถานการณ์สภาพจริง ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการจัด

ประสบการณ์ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น มีการใช้สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน

1.3 ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งพิจารณาเป็นรายด้าน โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ โดยครอบคลุมพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา รองลงมา สถานศึกษามีการจัดทำบันทึกผลการจัดประสบการณ์ตามสภาพจริงโดยยึดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการกำหนดหัวเรื่องเพื่อใช้เป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์และกำหนดรายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์จากการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

1.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งพิจารณาเป็นรายด้าน โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ บุคลากรทางการศึกษามีการจัดทำสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของผู้เรียน รองลงมา สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนให้มีความสะอาด และปลอดภัย พร้อมจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการจัดวางอุปกรณ์ วัสดุ สื่อ เครื่องเล่น ครุภัณฑ์ ได้เหมาะสมกับพัฒนาการและประเภทความพิการ

1.5 ด้านการประเมินพัฒนาการ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งพิจารณาเป็นรายด้าน โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนให้แก่ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ รองลงมา สถานศึกษามีกำหนดประเด็นการประเมินพัฒนาการ มีการวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและสถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการ โดยมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลของพัฒนาการของผู้เรียน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการที่กำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอย่างหลากหลาย โดยนักสหวิชาชีพ ผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 โดยจำแนกตาม วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน สรุปผลดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา พบว่า บุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น ต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนก ตาม ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน พบว่า บุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยภาพรวม แตกต่างกันทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำหลักสูตร ด้านการจัดประสบการณ์ ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินพัฒนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe' พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ด้านการจัดทำหลักสูตร ด้านการจัดประสบการณ์ ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินพัฒนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 โดยนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ บนพื้นฐานของความรู้ความเข้าใจในแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ในการพัฒนาเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างเป็นองค์รวม ครบทุกด้าน ซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการ (2560) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 บนพื้นฐานของความรู้ความเข้าใจ

ในแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ในการพัฒนาเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างเป็นองค์รวม และสมดุล ครบทุกด้าน ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย ต้องสอดคล้องกับการทำงานของสมอง การเสริมสร้างทักษะการคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต การอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยการสร้างวินัยเชิงบวก รวมทั้งการให้การศึกษามีคุณภาพด้วยการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการ และเกิดการเรียนรู้ตามจุดหมายของหลักสูตร ด้วยวิธีการประเมินตามสภาพจริงที่สะท้อนถึงพัฒนาการและการเรียนรู้ที่แท้จริงของเด็ก ซึ่งครอบครัว สถานศึกษา และชุมชนต้องมีส่วนร่วม รับผิดชอบในการพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพชีวิตที่สมบูรณ์ ภายใต้บริบทของสังคม วัฒนธรรม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภนิดา อินทร์สุข (2565) ได้ศึกษา เรื่อง การศึกษาสภาพ และแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ปฐมวัย

1.1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการสร้างความรู้ ความเข้าใจในเอกสารหลักสูตร การแต่งตั้งคณะกรรมการหลักสูตร การเตรียมความพร้อม รวมถึงการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วม ในการวิเคราะห์หลักสูตร กำหนดระยะเวลาเรียนที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียน รวมถึงการสร้างรอยเชื่อมต่อยุ่ระหว่างการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 สอดคล้องกับแนวคิด/หลักการของ กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้กล่าวว่า สถานศึกษา หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่งรวมทั้งศูนย์การศึกษาพิเศษ ต้องจัดทำหลักสูตร ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนา บรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตร กำหนด โดยสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สามารถออกแบบการจัดประสบการณ์ ได้หลากหลาย ตามแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย โดยต้องคำนึงถึง ความสอดคล้องตามหลักการในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ สำนักงานศึกษาธิการภาค 2 (2561) ได้ศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นของครูผู้สอน ระดับปฐมวัยในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 กับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ผลวิจัย พบว่า การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ด้านการจัดประสบการณ์ พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดประสบการณ์โดยภาพรวมระดับ มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้อำนวยความสะดวก และสนับสนุนการเรียนรู้กับผู้เรียนโดยจัดประสบการณ์แบบบูรณาการทั้งในการจัดกิจกรรม ทักษะและสาระการเรียนรู้ ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเต็มศักยภาพ ได้ลงมือปฏิบัติจริง จัดประสบการณ์ บูรณาการที่หลากหลาย และเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิด/หลักการของ กระทรวงศึกษาธิการ (2560) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะ การบูรณาผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรง อย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคม และสติปัญญา การจัดประสบการณ์จะต้อง ครอบคลุมประสบการณ์สำคัญและสาระ ที่ควรเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ศุภนิดา อินทร์สุข (2565) ได้ศึกษา เรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางทาง การบริหารการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลวิจัย พบว่า ด้านการจัด กิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ พบว่า สภาพการใช้หลักสูตร การศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษา ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ มีการกำหนดหัวเรื่องเพื่อใช้ เป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์และกำหนดรายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์ จากการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งมีการจัดทำแผนจัดประสบการณ์และกำหนดกิจกรรมครอบคลุมตามจุดประสงค์ ครอบคลุม พัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา

สอดคล้องกับแนวคิด/หลักการของ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2562) กล่าวว่า การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ต้องศึกษาหลักสูตร มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ตามช่วงอายุของเด็ก เพื่อนำมาจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ และจัดทำแผนการจัดประสบการณ์อย่างหลากหลาย ครอบคลุมสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งเปลี่ยนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครบทุกสภาพที่พึงประสงค์ในช่วงอายุจริงหรืออายุพัฒนาการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธราภรณ์ กุณแสงคำ และสธิพร เซาว์นชัย (2563) ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผลวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำความรู้มาใช้ในการออกแบบการจัดประสบการณ์ นอกจากนี้ ครูควรมีทักษะการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจ และควรศึกษาจิตวิทยาพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงวัย แล้วจึงกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ทั้งนี้เนื่องจากการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยจำเป็นต้องจัดให้เหมาะสมกับพัฒนาการและวิธีการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละช่วงวัย ดังนั้น ครูปฐมวัยจึงจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก และต้องเข้ารับการอบรม การพัฒนาตนเองด้านการจัดประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์และสามารถจัดประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อม โดยการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล จัดหาอุปกรณ์ วัสดุ สื่อ เครื่องเล่นได้เพียงพอและเหมาะสม จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนภายใน ภายนอกห้องเรียนให้มีความสะอาด ปลอดภัยพร้อมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และบุคลากรทางการศึกษามีการจัดทำสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิด/หลักการของ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2562) กล่าวว่า เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการต้องใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล รวมทั้งการใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่นมาประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ

ควรจัดให้มืออย่างเพียงพอ เพื่อพัฒนาให้เด็กเกิดการเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้ นั้น ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือพิจารณาเลือกใช้จากคู่มือรายการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษามาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้เด็กเกิดการเกิดการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรภรณ์ กุณแสงคำ และสทิพร เซาว์นชัย (2563) ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผลวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาสื่อการสอนด้วยการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกในการผลิต และสนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับสื่อการสอนหรือมีโอกาสไปศึกษาดูงานจากหน่วยงานอื่น ๆ นอกจากนี้ครูควรเลือกสื่อของจริง ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเด็ก มาใช้ในการจัดประสบการณ์ และควรสร้างเครือข่ายเพื่อนครูบนสังคมออนไลน์ เพื่อน แนวคิด เทคนิค มาพัฒนาต่อยอดแล้วจัดทำสื่อเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งนี้เนื่องจากการสื่อการสอนในระดับปฐมวัยมีความสำคัญต่อเด็กเป็นอย่างยิ่ง เพราะสื่อจะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังนั้น สื่อที่เลือกนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยนั้น ต้องเป็นสื่อที่อยู่ใกล้ตัว ปลอดภัย มีความเหมาะสมกับช่วงวัยและสอดคล้องกับกิจกรรมที่ถูกกำหนดขึ้น เพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ดังนั้นครูปฐมวัยจึงจำเป็นต้องเลือกใช้สื่อที่อยู่ใกล้ ๆ ตัวเด็ก สอดคล้องกับช่วงวัย และควรเข้ารับการอบรมและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตสื่อการสอนในนำมาพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.5 ด้านการประเมินพัฒนาการ พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 ด้านการประเมินพัฒนาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีการประเมินพัฒนาการที่กำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอย่างหลากหลาย และประเมินพัฒนาการจริงตามสภาพความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิด/หลักการของ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2562) กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อายุแรกเกิดถึง 6 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยใช้แบบประเมินที่หลากหลาย โดยนักสหวิชาชีพ รวมทั้งผู้ปกครองเป็นผู้ให้ข้อมูลและร่วมประเมิน

ทั้งนี้ โดยใช้กรอบมาตรฐานตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ รวมทั้งเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก ตามความต้องการจำเป็นก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อนำมาใช้ในการวางแผน การจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาและทบทวนแผนให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล และเมื่อสิ้นสุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อประเมินความสามารถตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และยังสอดคล้อง กับงานวิจัยของของ ศุภนิดา อินทร์สุข (2565) ได้ศึกษา เรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลวิจัย พบว่า ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายที่ 8 โดยจำแนกตามวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน สรุปผลได้ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายที่ 8 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาโดยภาพรวม พบว่า บุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความคิดต่อการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันในเรื่องสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก เพื่อให้มีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาและพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ รวมไปถึงการวางแผนปรับปรุงหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ เรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับเด็กปฐมวัยให้ได้มากที่สุด ซึ่ง วริญญา ศิลาโคตร (2560) ได้อธิบายว่า การจัดประสบการณ์เรียนรู้หรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้กับเด็กระดับปฐมวัย จะต้องคำนึงถึงความพร้อมในพัฒนาการทั้งสี่ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ความสนใจ แต่ความแตกต่างระหว่างบุคคลในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามตารางกิจกรรมประจำวัน ครูผู้สอนต้องสามารถปรับเปลี่ยน ยืดหยุ่นและบูรณาการกิจกรรม ครั้งแรกเวลาที่เหมาะสมกับเด็กโดยจัดกิจกรรมผ่านการเล่นเพราะการเล่นเป็น

ธรรมชาติของเด็ก โดยคำนึงถึงความต้องการและการพัฒนาของเด็ก ในการจัด ประสบการณ์ จึงควรจัดในรูปแบบของการบูรณาการ ผสมผสานวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทั้งกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และการจัดมุมกิจกรรม และรวมถึงด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ในบางโรงเรียนยังขาดแคลนสื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ครูปฐมวัยขาดทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญจากการจัดซื้อ สื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างเพียงพอ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑา วงษาไฮ (2563) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ วุฒิทางการศึกษาในการทำงาน และขนาดสถานศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า บุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 โดยภาพรวม แตกต่างกันทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดประสบการณ์ ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินพัฒนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' พบว่า บุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีผลต่อความคิดวิเคราะห์ถึงปัญหาได้รอบด้านแตกต่างกัน การมีวิสัยทัศน์ มุมมอง แนวคิดของกระบวนการทำงานที่ต่างกัน จึงทำให้มีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษต่างกัน ซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการ

(2560) ได้กำหนดการจัดทำหลักสูตรปฐมวัย ถือว่าเป็นหลักสูตรของสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับปฐมวัยแต่ละแห่งวางแผนหรือกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เด็กบรรลุตามมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรการสร้างปฐมวัยกำหนด พรรษาต้องคำนึงถึงวิสัยทัศน์ จุดเน้น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพบริบทและความต้องการของชุมชนมาออกแบบหลักสูตร สถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยาณี คำแก้ว (2560) ได้ศึกษา เรื่อง ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนพบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายที่ 8 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการจัดทำหลักสูตร ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการสร้างรอยเชื่อมต่อกับระหว่างการศึกษาในระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 และบุคลากรทางการศึกษาควรแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
2. ด้านการจัดประสบการณ์ ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาควรจัดประชุมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น มีการใช้สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน
3. ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ สถานศึกษาควรจัดให้บุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และกำหนดรายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์จากการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษร่วมกัน
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษา ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ

และแหล่งเรียนรู้ และสถานศึกษาควรมีการจัดวางอุปกรณ์ วัสดุ สื่อ เครื่องเล่น ครุภัณฑ์ ให้เหมาะสมกับพัฒนาการและประเภทความพิการของผู้เรียน

5. ด้านประเมินพัฒนาการ สถานศึกษาควรส่งเสริมการประเมินพัฒนาการที่กำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอย่างหลากหลาย โดยนักสหวิชาชีพ ผู้ที่เกี่ยวข้อง และควรจัดทำรายงานผลการพัฒนาการของผู้เรียนให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทุกภาคเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กฤติยา นุชเกษม. (2564). การศึกษาสภาพการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- กัลยาณี คำแก้ว. (2560). ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ครองใจ ขวัญเกษม. (2552). การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาความสามารถทางพหุปัญญาของนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ ACACA. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- เครือมาศ แสนตรี. (2555). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญาร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีผลต่อความพึงพอใจ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1), 7-20.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: บิสมิเนสอาร์แอนด์ดี.
- นลินี วรวงษ์. (2562). การศึกษาปัญหาและแนวทางการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาในจังหวัดสุโขทัย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญลิตา วงศรี. (2560). **ศึกษาสภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.**
- ประสิทธิ์ ม้าลำพอง. (2550). **ฐานข้อมูลบรรณานุกรมของประเทศไทย. วารสารสำนักห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 20.**
- ผดุง อารยะวิญญู. (2550ก). **การศึกษาความต้องการกำลังคนในการพัฒนาการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.**
- ผดุง อารยะวิญญู. (2550ข). **การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.**
- พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534. (2534). **ราชกิจจานุเบกษา. 108(8), หน้า 14.**
- พวงมณี ชัยเสรี. (2557). **การวิจัยและพัฒนาารูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการ อายุระหว่าง 0-5 ปี ของโรงเรียนการศึกษาพิเศษและศูนย์การศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักการคลังและสินทรัพย์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.**
- พัชราภรณ์ กุณแสงคำ และสทิพร เซาวันชัย (ผู้บรรยาย). (2563). **การบริหารหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ “มศววิจัย” ครั้งที่ 13 (หน้า 1464-1472). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- พิมพ์พรรณ วรชุตินธร. (2553). **จิตวิทยาเด็กพิเศษ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.**
- มณฑา วงษาไธ. (2563). **การบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์, 5(2), 12-23.**
- มลิวลัย ธรรมแสง. (2553). **จุดประกายการศึกษาพิเศษ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์.**

มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ. (2553). **เอกสารการบรรยายเรื่องการบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม**

แก่เด็กพิการ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (6 เมษายน 2560). **ราชกิจจานุเบกษา.** 134(40 ก), หน้า 1-90.

วริญญา ศิลาโคตร. (2560). **สภาพการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียนของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

ศุภนิดา อินทร์สุข. (2565). การศึกษาสภาพและแนวทางทางการบริหารจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. **วารสารวิจัยวิชาการ,** 5(6), 49-62.

สมชาย วรวิเศษมสกุล. (2554). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** อุดรธานี: อักษรศิลป์การพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **การเรียนรู้รวม: แนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). **นโยบายการศึกษาพิเศษสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). **คู่มือคนพิการ.** กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). **ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564).** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.**

สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2565, จาก https://www.ubu.ac.th/web/files_up/03f2017041813165790.pdf

สำนักงานศึกษาธิการภาค 2. (2561). **ความคิดเห็นของครูผู้สอนระดับปฐมวัยในพื้นที่เขต
ตรวจราชการที่ 2 กับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560.** ม.ป.ท.:
ม.ป.พ.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2551). **พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
พ.ศ. 2551.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2562). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความ
ต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2564). **ระบบสารสนเทศการศึกษาพิเศษและการศึกษา
สงเคราะห์.** สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2565, จาก [http://www.specialset.bopp.go.th/
set_index/](http://www.specialset.bopp.go.th/set_index/)

สุขพัชรา ชุ่มเจริญ. (2553). **การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่อง
(พิมพ์ครั้งที่ 3).** กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.

เอรินทร์ แสงสาย. (2551). **การเปรียบเทียบพัฒนาการของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2
ระหว่างการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดโดยใช้สมองเป็นฐานกับการจัด
ประสบการณ์ตามปกติ.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
2. นายสุวิทย์ สุทาลา ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
3. นางสาวปาริฉัตร ประังเขียว หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ
ประจำจังหวัดพะเยา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ภาคผนวก ข คะแนนแบบวัดดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

คะแนนแบบวัดดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

การศึกษาศาถาการใชัหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการ
จำเป็นพิเศษกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตามระดับความคิดเห็นดังนี้

ถ้าเห็นว่า สอดคล้อง ให้คะแนน +1

ถ้าเห็นว่า ไม่แน่ใจ ให้คะแนน 0

ถ้าเห็นว่า ไม่สอดคล้อง ให้คะแนน -1

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8	คะแนน ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			IOC	แปลผล
		1	2	3		
1. ด้านการจัดทำหลักสูตร						
1.	สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา	1+	+1	+1	1	สอดคล้อง
2.	สถานศึกษามีการวิเคราะห์หลักสูตรตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพพึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
3.	สถานศึกษามีการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีโดยยึดหลักสูตรตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพพึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
4.	สถานศึกษามีการสร้างความรู้ความเข้าใจในเอกสารหลักสูตร และคู่มือของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้กับบุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8	คะแนน ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			IOC	แปลผล
		1	2	3		
5.	สถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ผู้ปฏิบัติและเพื่อรองรับการตรวจสอบหลักสูตร	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
6.	สถานศึกษามีการกำหนดระยะเวลาเรียนที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
7.	สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
8.	สถานศึกษามีการประเมินและรายงานผลในการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
9.	สถานศึกษามีการสร้างรอยเชื่อมต่อการหว่างการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
2. ด้านการจัดประสบการณ์						
10.	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการทั้งในการจัดกิจกรรม ทักษะและสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
11.	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์จากการเล่นและการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง	0	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
12.	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้อำนวยความสะดวก และสนับสนุนการเรียนรู้กับผู้เรียนโดยการจัดประสบการณ์ที่หลากหลาย	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
13.	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น มีการใช้สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยสอดคล้องกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมของผู้เรียน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8	คะแนน ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			IOC	แปลผล
		1	2	3		
14.	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
15.	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะตามพัฒนาการโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
16.	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีวินัยและมีความเป็นไทย	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
17.	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้แบบลงมือกระทำผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
18.	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์และจัดทำแผนการจัดการศึกษาได้เหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียนแต่ละประเภท	0	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
19.	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์โดยมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมตามสถานการณ์สภาพจริง	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
3. ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์						
20.	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์เพิ่มเติมให้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
21.	สถานศึกษามีการกำหนดหัวเรื่องเพื่อใช้เป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์และกำหนดรายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์จากการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
22.	สถานศึกษามีการออกแบบการจัดทำแผนการจัดการศึกษาสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8	คะแนน ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			IOC	แปลผล
		1	2	3		
23.	สถานศึกษามีการจัดทำเขียนแผนการจัดการศึกษารายวันครอบคลุมจุดประสงค์ การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
24.	สถานศึกษามีการจัดทำแผนจัดประสบการณ์และกำหนดกิจกรรมครอบคลุมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
25.	สถานศึกษามีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์โดยครอบคลุมพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
26.	สถานศึกษามีการจัดทำบันทึกผลการจัดประสบการณ์ตามสภาพจริงโดยยึดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้	0	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้						
27.	สถานศึกษามีการจัดวางอุปกรณ์ วัสดุ สื่อ เครื่องเล่น ครุภัณฑ์ ได้เหมาะสมกับพัฒนาการและประเภทความพิการ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
28.	สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อม โดยการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
29.	สถานศึกษามีการจัดหาอุปกรณ์ วัสดุ สื่อ เครื่องเล่นได้เพียงพอและเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
30.	สถานศึกษามีการรักษาความสะอาดของอุปกรณ์ วัสดุ สื่อ เครื่องเล่น ครุภัณฑ์ ที่พร้อมใช้งานเสมอ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
31.	สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนให้มีความสะอาดและปลอดภัยพร้อมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8	คะแนน ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			IOC	แปลผล
		1	2	3		
32.	บุคลากรทางการศึกษามีการจัดทำสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
33.	สถานศึกษามีการจัดเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลายเหมาะสม และเพียงพอ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
34.	สถานศึกษามีการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษาเหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
5. ด้านการประเมินพัฒนาการ						
35.	สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
36.	สถานศึกษามีกำหนดประเด็นการประเมินพัฒนาการ มีการวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
37.	สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการที่กำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอย่างหลากหลาย โดยนักสหวิชาชีพ ผู้ที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
38.	สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการจริงตามสภาพความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
39.	สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการโดยกำหนดเกณฑ์การประเมินและระดับคุณภาพ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
40.	สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการ โดยมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลของพัฒนาการของผู้เรียน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8	คะแนน ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			IOC	แปลผล
		1	2	3		
41.	สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการผู้เรียนเป็นรายบุคคล ก่อน ระหว่าง และหลังการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
42.	สถานศึกษามีการสรุปผลการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนเพื่อแสดงถึงพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
43.	สถานศึกษามีการนำผลการประเมินพัฒนาการผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งต่อไป	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
44.	สถานศึกษามีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนให้แก่ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เชี่ยวชาญ

ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.974	44

ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้คือ บุคลากรทางการศึกษา ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8

2. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 แบ่งออกเป็น 2 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า

ข้อมูลในแบบสอบถามฉบับนี้ให้ใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้นผู้วิจัยถือว่าเป็นความลับ ไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาท่านโปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

นายชวลิต กันธิยะ

นิสิตปริญญาโทบริหารการศึกษา

วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ถูก ใน ☐ หน้าข้อความตามความเป็นจริง

1. วุฒิทางการศึกษา

- ☐ ระดับปริญญาตรี
- ☐ สูงกว่าระดับปริญญาเอก

2. ประสบการณ์การปฏิบัติงาน

- ☐ น้อยกว่า 5 ปี
- ☐ 5-10 ปี
- ☐ 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 สภาพการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับสภาพการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา

5 หมายถึง มีระดับการการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับการการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระดับมาก

3 หมายถึง มีระดับการการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับการการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระดับน้อย

1 หมายถึง มีระดับการการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	ระดับคุณภาพ				
		5	4	3	2	1
ด้านการจัดทำหลักสูตร						
1	สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา					
2	สถานศึกษามีการวิเคราะห์หลักสูตรตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพพึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ					
3	สถานศึกษามีการกำหนดสาระการเรียนรู้โดยยึดหลักสูตรตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ					
4	สถานศึกษามีการสร้างความรู้ความเข้าใจในเอกสารหลักสูตร และคู่มือของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้กับบุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง					
5	สถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สู่การปฏิบัติและเพื่อรองรับการตรวจสอบหลักสูตร					
6	สถานศึกษามีการกำหนดระยะเวลาเรียนที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียน					
7	สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อย่างต่อเนื่อง					
8	สถานศึกษามีการประเมินและรายงานผลในการจัดการศึกษา					

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	ระดับคุณภาพ				
		5	4	3	2	1
9	สถานศึกษามีการสร้างรอยเชื่อมต่อยกขึ้น การศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษา ปีที่ 1					
ด้านการจัดประสบการณ์						
10	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ ทั้งในการจัดกิจกรรม ทักษะและสาระการเรียนรู้					
11	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์จากการเล่น และการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง					
12	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้บุคลากรทางการ ศึกษาเป็นผู้อำนวยความสะดวก และสนับสนุน การเรียนรู้กับผู้เรียนโดยการจัดประสบการณ์ ที่หลากหลาย					
13	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์โดยการเปิด โอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น มีการใช้สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ ของผู้เรียน					
14	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง					
15	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีทักษะตามพัฒนาการโดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล					
16	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา					

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	ระดับคุณภาพ				
		5	4	3	2	1
17	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ และ จัดสภาพแวดล้อมทั้งในและภายนอกห้องเรียน ที่เหมาะสม โดยจัดกิจกรรมตามความต้องการ จำเป็นพิเศษของผู้เรียน					
18	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์และจัดทำ แผนการจัดการศึกษาได้เหมาะสมกับวัย และความสนใจของผู้เรียนแต่ละประเภท					
19	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ โดยมีการ วางแผนไว้ล่วงหน้าและได้มีการปรับปรุงให้ เหมาะสมตามสถานการณ์สภาพจริง					
ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์						
20	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้บุคลากรทางการ ศึกษาได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำ แผนการจัดประสบการณ์เพิ่มเติมให้ความเข้าใจ มากยิ่งขึ้น					
21	สถานศึกษามีการกำหนดหัวเรื่องเพื่อใช้เป็น แกนกลางในการจัดประสบการณ์และกำหนด รายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์จาก การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับ เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ					
22	สถานศึกษามีการออกแบบการจัดทำแผน การจัดการศึกษาสอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษ					

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	ระดับคุณภาพ				
		5	4	3	2	1
23	สถานศึกษามีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ครอบคลุมมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สภาพที่พึงประสงค์ และตามความสามารถ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ สติปัญญา					
24	สถานศึกษามีการจัดทำแผนจัดประสบการณ์ และกำหนดกิจกรรมครอบคลุมตามจุดประสงค์ การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้					
25	สถานศึกษามีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ โดยครอบคลุมพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา					
26	สถานศึกษามีการจัดทำบันทึกผลการจัด ประสบการณ์ตามสภาพจริงโดยยึดจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่กำหนดไว้					
ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้						
27	สถานศึกษามีการจัดวางอุปกรณ์ วัสดุ สื่อ เครื่องเล่น ครุภัณฑ์ ได้เหมาะสมกับพัฒนาการ และประเภทความพิการ					
28	สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อม โดยการใช้ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และ แหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น พิเศษของแต่ละบุคคล					
29	สถานศึกษามีการจัดหาอุปกรณ์ วัสดุ สื่อ เครื่องเล่นได้เพียงพอและเหมาะสมสอดคล้องกับ ความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล					

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	ระดับคุณภาพ				
		5	4	3	2	1
30	สถานศึกษามีการรักษาความสะอาดของอุปกรณ์ วัสดุ สื่อ เครื่องเล่น ครุภัณฑ์ ที่พร้อมจะใช้งาน เสมอ					
31	สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมทั้งในและ นอกห้องเรียนให้มีความสะอาดและปลอดภัย พร้อมจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้					
32	บุคลากรทางการศึกษามีการจัดทำสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของผู้เรียน					
33	สถานศึกษามีการจัดเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสม และเพียงพอ					
34	สถานศึกษามีการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในและ ภายนอกห้องเรียน เหมาะสมและเพียงพอต่อ การจัดกิจกรรม					
ด้านการประเมินพัฒนาการ						
35	สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการตาม มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์สอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษ					
36	สถานศึกษามีกำหนดประเด็นการประเมิน พัฒนาการ มีการวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษ					

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	ระดับคุณภาพ				
		5	4	3	2	1
37	สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการที่กำหนด วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน อย่างหลากหลาย โดยนักสหวิชาชีพ ผู้ที่เกี่ยวข้อง					
38	สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการจริง ตามสภาพความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน					
39	สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการโดยกำหนด เกณฑ์การประเมินและระดับคุณภาพ					
40	สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการโดยมีการ จัดเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลของ พัฒนาการของผู้เรียน					
41	สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการผู้เรียน เป็นรายบุคคล ก่อน ระหว่าง และหลังการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ					
42	สถานศึกษามีการสรุปผลการประเมินพัฒนาการ ของผู้เรียนเพื่อแสดงถึงพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง					
43	สถานศึกษามีการนำผลการประเมินพัฒนาการ ผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาและ ปรับปรุงต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครั้งต่อไป					
44	สถานศึกษามีการรายงานผลการประเมิน พัฒนาการของผู้เรียนให้แก่ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ					

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ชวลิต กันธิยะ
วัน เดือน ปี เกิด	13 สิงหาคม 2530
สถานที่เกิด	จังหวัดลำปาง
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2554 ค.บ. (สังคมศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ลำปาง
ที่อยู่ปัจจุบัน	37 หมู่ 7 ตำบลน้ำใจ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง 52150
ผลงานตีพิมพ์	ชวลิต กันธิยะ (ผู้บรรยาย). (30 เมษายน 2566). การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8. ใน การประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 9 (หน้า 963-976). พะเยา: กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยพะเยา.

